

RENAȘTEREA

FONDATOR: EPISCOP

NICOLAE IVAN 1919

Anul XXXII

Serie nouă

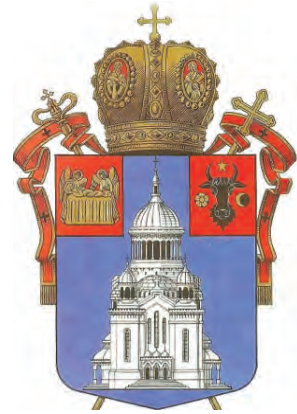
Mai

2021

5

(372)

Preț: 3 lei

EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ A VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

„Pământul nostru-i scump și sfânt, că el ni-e leagăn și mormânt!”¹

„Și coborându-L, L-au înfășurat în giulgiu de in
și L-au pus într-un mormânt săpat în piatră,
în care nimeni, niciodată, nu mai fusese pus”

(Luca 23, 53).

Sfântul Sinod a dedicat acest an pastorației românilor din afara țării și comemorării celor adormiți în Domnul. Gândindu-ne la cei plecați în eternitate, vom valorifica liturgic și cultural mormintele lor, vom avea în grijă cimitirele.

Mormântul cel mai important pentru întreaga creștinătate este Sfântul Mormânt din Ierusalim în care Mântuitorul S-a odihnit trei zile, iar apoi a înviat din morți. Credincioșii au râvna ca măcar o dată în viață să facă un pelerinaj la Sfântul Mormânt. Sfântul Evanghelist Matei ne spune că „Josif, luând trupul, l-a înfășurat în giulgiu curat de in. Și l-a pus în mormântul nou al său, pe care-l săpase în stâncă, și, prăvălind o piatră mare la ușa mormântului, s-a dus” (Matei 27, 59-60). Și tot el ne spune că în Duminică Învierii, în zori, „s-a făcut cutremur mare, că îngerul Domnului, coborând din cer și venind, a prăvălit piatra și s-a așezat deasupra ei” (Matei 28, 2). Peste mormântul dătător de viață s-a ridicat Biserica Sfântului Mormânt.

Biserica Sfântului Mormânt este situată în partea de nord-vest a Ierusalimului, în cartierul creștin. Sfințenia acestui loc izvorăște din pămîntirea și învierea Domnului Iisus Hristos. Sfântul Împărat Constantin a construit Biserica Sfântului Mormânt la îndemnul mamei sale, Sfânta Împărăteasă Elena, și a participat la sfințirea ei pe 14 septembrie 336. Atunci, Patriarhul Macarie a ridicat Sfânta Cruce a Mântuitorului Hristos în văzul tuturor.

Istoricul Eusebiu de Cezareea descrie grandiozitatea Sfântului Mormânt și a construcțiilor ridicate peste el. Măreția acestor construcții „oferea de afară o priveliște copleșitoare. Această biserică a înălțat-o împăratul ca o mărturie impunătoare a mântuitoarei patimi și învierii, îngrijindu-se ca să fie nespuse de frumoasă în toate părțile ei cu cheltuială și cu fast de-a dreptul împărătești”².

Din nefericire, în veacul al VII-lea perșii au cucerit Ierusalimul, au dărâmat frumoasa biserică zidită de Sfântul Constantin și au luat lemnul Sfintei Cruci, ducându-l în Persia. A fost luat rob și Patriarhul Zaharia. N-a trecut însă timp mult și împăratul Heraclie a eliberat Ierusalimul, învingându-i pe perși, și a readus Sfânta Cruce la Ierusalim.

Biserica Sfântului Mormânt a fost restaurată, neavând însă frumusețea celei dintâi, iar pe vremea califului Al-Hakim a fost din nou distrusă. Lucrările de reconstrucție le-au făcut cruciații, însă biserica n-a mai avut strălucirea ctitoriei împăratului Constantin.

Patriarhii Ierusalimului au fost ajutați de țările ortodoxe, de voievozii români, de țarii ruși și de către alți donatori. În basilica Sfântului Mormânt, pe lângă ortodocșii care au biserica centrală, au altare de rugăciune și romano-catolicii și armenii.

Sfânta Lumină, însă, se coboară în Sâmbăta Mare la slujba ortodocșilor și, din capela Sfântului Mormânt, Patriarhul o împarte celor prezenți, care o duc în toată lumea, inclusiv în România. „Venirea Sfintei Lumini la Sfântul Mormânt al Domnului nostru Iisus Hristos în fiecare Sâmbătă Mare este un eveniment minunat și cinstit în mod deosebit și care are loc de mai bine de o mie de ani”³.

Momentul acesta înălțător al coborârii Sfintei Lumini are un impact duhovnicesc unic. „Pogorârea Sfintei Lumini în fiecare Sâmbătă Mare la Mormântul lui Hristos este singurul eveniment minunat din istoria umanității care se săvârșește în fiecare an, în aceeași zi, vreme de mai bine de o mie de ani”⁴.

Avem evlavie mare față de Sfântul Mormânt, dar importanță covârșitoare o are faptul că, de acolo, Domnul Hristos a înviat din morți. Sfântul Apostol Pavel ne spune că „Hristos a înviat din morți, fiind începătură a învierii celor adormiți. Că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om, și învierea morților” (I Corinteni 15, 20-21).

Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și înviind din morți, ne va învia și pe noi, „căci precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia” (I Corinteni 15, 22). Cele trei învieri pe care Domnul le-a făcut, și care sunt cuprinse în Noul Testament, anticipează ceea ce Hristos va face la sfârșitul veacurilor. Dintre cele trei, învierea fiicei lui Iair, învierea fiului văduvei din Nain și învierea lui Lazăr, asupra ultimei Sfântul Ioan Evanghelistul stăruie și ne dă amănunte legate de mormânt.

Ne spune Evanghelistul că „era o peșteră și o piatră era așezată pe ea” (Ioan 11, 38). Înainte de a săvârși minunea, Domnul îi spusese Martei: „Eu sunt învierea și viața, cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi. Și oricine trăiește și crede în Mine, nu va muri în veac” (Ioan 11, 25-26).

¹ GEORGE COȘBUC, Poezii, Editura Steaua Nordului, Constanța, 2007, p. 157.

² Cf. PROTOS. SERAFIM PAȘCA, Sfânta Cetate a Ierusalimului, Editura Gedo, Cluj-Napoca, p. 120.

³ HARALAMBIE K. SKARLAKIDIS, Sfânta Lumină, Minunea din Sâmbăta Mare de la Mormântul lui Hristos, Atena, 2011, p. 11.

⁴ Ibidem, coperta IV.

HRISTOS A ÎNVIAT!

DIN SUMAR:

- Părintele Dragoș Cristian, noul Protopop al Protopopiatului Ortodox Beclean – **PR. CRISTIAN BACIU** (p. 2)
- Învierea ca întâlnire
– **† PS PĂRINTE BENEDICT BISTRITĂNEANUL.....**(p. 3)
- Duhul sărbătorii și teologiei populare – **PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA** (p. 3)
- Mărturie și recunoștință – **PR. IUSTIN TIRA.....**(p. 4)
- Părintele Iustin Tira, sărbătorit la aniversarea a 70 de ani – **DARIUS ECHIM.....**(p. 4)

➤ În momentul culminant, după ce au ridicat piatra de pe mormânt, Domnul Hristos S-a rugat Tatălui și „a strigat cu glas mare: Lazăre, vino afară! Și a ieșit mortul, fiind legat la picioare și la mâini cu fâșii de pânză, și fața lui era înfășurată cu mahramă. Iisus le-a zis: Dezlegați-l și lăsați-l să meargă” (Ioan 11, 43-44).

La sfârșitul veacurilor toți oamenii vor învia. „Când va veni Fiul Omului întru slava Sa și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile, și-i va despărți pe unii de alții precum desparte păstorul oile de capre” (Matei 25, 31-32).

În cartea Apocalipsei, Sfântul Ioan zice, referindu-se la sfârșitul veacurilor, că „am văzut pe morți, pe cei mari și pe cei mici, stând înaintea tronului, și cărțile au fost deschise; și o altă carte a fost deschisă, care este Cartea vieții; și morții au fost judecați din cele scrise în cărți, potrivit cu faptele lor” (Apocalipsa 20, 12).

Părintele Dumitru Stăniloae ne spune că „a doua venire a Domnului în trupul cel înviat coincide cu prefacerea lumii și învierea morților”⁵. Citându-l pe Sfântul Simeon Noul Teolog, ne relatează că „Toată zidirea, împreună cu paradisul, după ce se va înnoi și va deveni întreagă duhovnicească, va deveni o locuință nematerială, nestrucăcioasă, veșnică și înțelegătoare”⁶.

Până la momentul acesta sublim, oamenii adormiți se vor odihni în mormintele lor, mai puțin generația care va fi în viață atunci și care și ea se va schimba: „Nu toți vom muri, dar toți ne vom schimba” (I Corinteni 15, 51).

Locul în care cei plecați Îl așteaptă pe Hristos sunt cimitirele. Credința creștină în eternitatea sufletului și în învierea morților a făcut să se acorde o grijă deosebită mormintelor. Inclusiv numirea de cimitir, în limbaj creștin, înseamnă loc de dormit, loc de repaus, dormitor (κοιμητήριον, coemeterium, sepulcrum).

De aici și grija deosebită pe care creștinii o au față de morminte, față de cimitire. Trupul, care se odihnește în mormânt, este copârtaș cu sufletul, atât în viața aceasta, cât și la răsplata de după învierea generală. De aceea, monumentele funerare creștine sunt păstrate cu multă grijă.

Ne onorează faptul de a avea cimitire îngrijite, iar plimbarea prin ele ne face să ne gândim la cei ce-și dorm somnul acolo, să ne gândim la ce au însemnat ei pentru noi, să ne gândim la faptul că suntem nemuritori.

Mitropolitul Bartolomeu Anania, de la a cărui naștere se împlinesc o sută de ani, având și darul poeziei, a scris versurile intitulate „Anotimpuri”: „Pe-acest mormânt – al cui o fi? – a nins. / Nu plânge, heruivimul nu s-a stins. / Pe-acest mormânt a răsărit o floare, / Nu plânge, heruivimul n-o să zboare. / Pe-acest mormânt se scutură cucută. / Nu plânge, heruivimul o sărută. / Pe-acest mormânt s-a vestejit o fragă. / Nu plânge, heruivimul i-i dragă. / Pe-acest mormânt se cântă o colindă. / Nu plânge, heruivimul e-n oglindă. / Pe-acest mormânt nu s-a întâmplat nimic. / O lacrimă se-aprinde-n cerul mic”⁸.

Din nefericire, sunt și morminte pe care nu se întâmplă nimic, sunt și morminte neglijate. Am înțeles că Sfântul Mormânt de la Ierusalim are o importanță unică, dar și mormintele creștinilor noștri au importanța lor. Din Sfântul Mormânt a înviat Domnul Iisus Hristos la Paști, iar la a doua Lui venire, din mormintele lor, vor învia toți morții noștri. De aceea, noi avem o cinstire deosebită pentru morminte și cimitire.

Conform tradiției noastre creștine, ba chiar și mozaice și musulmane, morții se înhumează și nu se incinerează. Aceasta este tradiția creștină, chiar dacă după o practică de sorginte păgână morții se incinerau, iar de exemplu Carol cel Mare a interzis incinerarea⁹.

Odată cu secularizarea și cu îndepărtarea societății de tradiție, practica incinerării a reapărut. Biserica respinge această practică pentru că în Scriptură cuvântul lui Dumnezeu zice: „pământ ești și în pământ te vei întoarce” (Facere 3, 19). Nu e vorba că Dumnezeu, la Parusie, nu-i va putea învia și pe cei incinerați, ci e vorba de cuvântul Lui pe care l-am citat și de faptul că înmormântarea mărturisește atât stricăciunea, cât și preamărirea și învierea trupurilor.

Ca și grâul, după spusa Sfântului Apostol Pavel (I Corinteni 15, 35-42), trupurile sunt puse în pământ pentru a renaște la o altă modalitate de existență. Și apoi înmormântarea Domnului Iisus Hristos și Învierea Sa din morți au pentru creștini o valoare arhetipală.

Să nu mai adăugăm faptul că tradiția noastră de două mii de ani are o mare valoare. Sufletul îți cere să ai un mormânt al celor plecați, lângă care să te reculegi, să pui o lumânare și o floare, să-ți dai seama că faci parte dintr-un șir nesfârșit de oameni minunați care-ți dau încredințarea că nu ești suspendat într-un vid, ci că faci parte dintr-un neam. Vizitarea cimitirului Bellu din București sau a Cimitirului Central din Cluj-Napoca îți poate prilejui din punct de vedere spiritual și educativ o liniște sufletească.

Sfântul Mormânt din Ierusalim, mormintele celor dragi, la care ne cere Sfântul Sinod să medităm în acest an, ne duc cu gândul la Învierea Domnului și, apoi, la învierea noastră a tuturor. Meditând la mormintele celor dragi, realizăm dimpreună cu Coșbuc că pământul pe care călcăm este un pământ sfânt: „Pământul nostru-i scump și sfânt, / Că el ni-e leagăn și mormânt; / Cu sânge cald l-am apărat, / Și câte ape l-au udat / Sunt numai lacrimi ce-am vărsat”¹⁰.

Când Domnul Hristos Cel înviat din morți va reveni, când toți morții vor învia, lumea întreagă se va îmbrăca în nestrucăciune și va avea o altă strălucire nebănuită acum. Părintele Dumitru Stăniloae ne spune că „lumea își va descoperi atunci deplin frumusețea nu numai pentru că va fi poleită de o lumină mai presus de orice lumină, dar și pentru că lumina aceea va face arătate toate frumusețile ei ținute sub întuneric de patimile omenești și de tulburarea introdusă în ea de aceste patimi”¹¹.

Gândindu-ne la toate acestea, la Învierea Domnului Hristos, la învierea în viitor a tuturor oamenilor, la strălucirea nouă pe care o va primi toată creația, vă dorim sărbătorile Paștilor cu pace, ne rugăm lui Dumnezeu să înceteze pandemia și vă zicem din tot sufletul: Hristos a înviat!

⁵ PR. PROF. DR. DUMITRU STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă III*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1978, p. 389.

⁶ *Ibidem*, p. 391.

⁷ PR. PROF. DR. ENE BRANIȘTE, *Liturgica Generală*, E.I.B.M.B.O.R., București, 1993, p. 357.

⁸ VALERIU ANANIA, *Poeme*, Editura Polirom, Iași, 2010, p. 232.

⁹ PR. PROF. DR. ENE BRANIȘTE, *op. cit.*, p. 364.

¹⁰ GEORGE COȘBUC, *op. cit.*, p. 157.

¹¹ PR. PROF. DR. DUMITRU STĂNILOAE, *op. cit.*, p. 396.

Părintele Dragoș Cristian, noul Protopop al Protopopiatului Ortodox Beclean

Pr. dr. Cristian Baciu

➤ Începând cu data de 1 ianuarie 2021, ca urmare a pensionării la limita de vârstă a părintelui protopop Vicențiu Doru Zinveliu, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei l-a numit în funcția de protopop al Protopopiatului Beclean pe părintele Cristian Dragoș, preot paroh al Parohiei Beclean IV.

Festivitatea de instalare a avut loc joi, 11 februarie 2021, în biserică din Beclean cu hramurile „Sfântul Apostol Andrei” și „Sfinții Martiri Brâncoveni”, fiind oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, în prezența preoților din cadrul protopopiatului și a oficialităților centrale, județene și locale.

După oficierea slujbei de hirotesie a noului protopop, în cuvântarea pe care a rostit-o, Părintele Mitropolit Andrei i-a mulțumit părintelui protopop Vicențiu Doru Zinveliu pentru misiunea deosebită pe care a desfășurat-o, cu realizări remarcabile, dintre care a evidențiat construcția monumentalei biserici parohiale, organizarea protopopiatului după ce a fost reactivat și înființarea Mănăstirii Pantocrator din Beclean.

Totodată, Înaltpreasfinția Sa i-a transmis părintelui Cristian Dragoș îndemnuri și sfaturi pentru misiunea de protopop, pornind de la cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos, adresate Sfinților Apostoli: „Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi și v-am rânduit să mergeți și roada să aduceți” (Ioan 15, 16).

Conform prevederilor statutare, protopopul se numește de către Chiriarh, în numele căruia îndrumă, coordonează și supraveghează activitatea biseicească a parohiilor și filiilor din protopopiat, precum și activitatea catehetică, misionar-pastorală, culturală și social-filantropică a preoților.

Părintele Dragoș Cristian, s-a născut la data de 12 aprilie 1980, în satul Valea Loznei, com. Lozna, jud. Sălaj. A urmat clasele primare și gimnaziale în satul natal și în comuna Lozna, iar între anii 1994 – 1999 urmează cursurile Seminarului Teologic Ortodox „Sfântul Iosif Mărturisitorul” din Baia Mare.

În urma examenului de admitere, susținut în toamna anului 1999 la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, este declarat admis și frecventează cursurile acestei facultăți, obținând titlul de licențiat în teologie în vara anului 2003, cu lucrarea „Creație și timp”, întocmită sub îndrumarea Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan.

În vara anului 2004, se căsătorește cu domnișoara Simionov Cătălina, din Târgu-Mureș, absolventă a aceleiași facultăți, specializarea Teologie-Engleză. Între anii 2003 – 2005, prospătul licențiat în teologie urmează cursurile de masterat, din cadrul aceleiași facultăți, la specializarea „Teologie biblică”, sub îndrumarea aceluiași profesor, cursuri finalizate prin susținerea lucrării cu titlul „Sacrificiile umane în Israel”.

Începând cu luna februarie a anului 2005, i se încredințează spre păstorie comunitatea credincioșilor din Parohia Ortodoxă Budești, fiind hirotonit diacon și mai apoi preot la data de 2, respectiv 6 februarie, de către Preasfințitul Irineu Pop Bistrițeanul, pe atunci Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Ca paroh al acestei comunități, părintele Cristian Dragoș, a continuat activitatea pastorală foarte bogată a predecesorilor săi, reușind în cursul celor zece ani, cât a slujit această comunitate, să ducă la îndeplinire câteva proiecte de suflet.

Pe lângă realizările administrativ-gospodărești care s-au impus de-a lungul anilor, părintele Dragoș a reușit să înregistreze două CD-uri alături de corul prohei Budești, cu precesne și colinde, majoritatea dintre ele culese din „vatra” satului; a inițiat proiectul „Niciun copil fără Biblie”, care dăinuie până astăzi; a fost implicat împreună cu alte patru parohii din Arhiepiscopia noastră în proiectul Patriarhiei Române „Alege Școala”, pentru prevenția abandonului școlar; a reușit să cumpere o casă pentru o familie cu opt copii și să construiască o altă casă pentru o familie cu cinci copii; a organizat *Săptămânile duhovnicești*, în Postului Mare și cel al Crăciunului, la care au fost invitate o serie de personalități din viața bisericească a Arhiepiscopiei noastre; a organizat excursii în perioada vacanțelor de vară pentru elevii din parohie.

Slujirea preoțească a fost îmbinată cu parcurgerea etapelor ce privesc obținerea gradelor profesionale, preotul Dragoș Cristian obținând gradul I profesional în preoție, în toamna anului 2012. Tot în acest an se înscrie la Școala Doctorală „Isidor Todoran” în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, sub îndrumarea Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană, având ca temă de cercetare relația dintre pedagogia și pedeapsa divină în

biserica primară din perspectiva Noului Testament. Studiile doctorale au fost finalizate la data de 26 septembrie 2019, prin susținerea lucrării de doctorat cu titlul „Imeneu și Alexandru, Anania și Safira. 1 Tim. 1, 19-20; F. Ap. 5, 1-11. O tipologie controversată între pedeapsă și pedagogie divină?”

Începând cu anul 2007, când a luat ființă corala „Osana” a preoților din Protopopiatul Ortodox Bistrița, preotul Dragoș Cristian dirijează această formație corală alături de care participă la diverse festivaluri, concerte, concursuri de muzică sacră sau cu un caracter cultural-religios, obținând diferite diplome și premii. În activitatea misionară a aces-

tei corale o atenție deosebită a fost acordată parohiilor din mediul rural, din județul Bistrița-Năsăud, prin susținerea a numeroase concerte în preajma marilor sărbători creștine și naționale.

În semn de apreciere pentru acest gen de activități, părintele Dragoș Cristian a fost distins de către Centrul Județean pentru Cultură al Județului Bistrița-Năsăud, cu titlul de „Excelență Culturală” pentru anul 2009, iar de către Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, cu rangul de iconom stavrofor, la data de 26 octombrie 2014.

În luna martie a anului 2015, în urma concursului organizat de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului pentru ocuparea postului de preot paroh al parohiei, nou înființate, Beclean IV, preotul Cristian Dragoș este numit paroh, cu misiunea specifică de a ridica o casa parohială. Întrucât biserica necesita intervenții imediate, s-a decis ca prioritară reparația capitală a lăcașului de cult, în anul 2017, au fost fianlizate turnul, șarpanta, învelitoarea, fațadele, gardul împrejmuitor, tortuarele și altarul de vară. Un an mai târziu, prin contribuția exclusivă a credincioșilor acestei parohii, s-a reușit achiziționarea unui imobil din imediata apropiere a bisericii, cu destinația de casă parohială, care, în urma lucrărilor de renovare, a devenit locuibilă. Pe lângă împlinirea acestor obiective de ordin administrativ, părintele paroh a continuat activitatea cultural-religioasă împreună cu preoții din coralei „Osana”; a acordat o atenție deosebită cazurilor sociale din cuprinsul parohiei; a reușit împreună cu alte cadre didactice să organizeze mai multe ediții ale programului parohial „Să trăim împreună bucuria vacanței” iar la praznicul Rusaliilor i-a premiat pe elevii calificați la fazele superioare ale olimpiadelor școlare.

Îi dorim părintelui protopop Cristian Dragoș mult succes în misiunea de protopop, putere de muncă și alese împliniri duhovnicești.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Învierea ca întâlnire

Limpul dintre moartea Domnului și zorii Paștelui marca, în cel mai înalt grad dintotdeauna, părăsirea și despărțirea. A lui Dumnezeu și de Dumnezeu, dar și a unora de alții. Viața părea să fie înghițită de pierire și, deodată cu ea, orice nădejde și orice sens al existenței: „*Noi nădăjduiam că El este cel ce avea să izbăvească pe Israel; și, cu toate acestea, astăzi este a treia zi de când s-au petrecut acestea*” (Luca 24, 21). Sunt trei zile cât o eternitate, care așează lumea în cel mai negru întuneric simțit vreodată. Stările care îi însoțesc în aceste zile pe cei care au crezut în El sunt descrise explicit, generos de evangheliști: teamă (Matei 28, 5; Marcu 16, 8), spaimă (Marcu 16, 5; Luca 24, 22), întristare (Luca 24, 17), plângere, tânguire (Marcu 16, 10; Ioan 20, 11), necredință, împietrire (Marcu 16, 14) sau tulburare (Luca 24, 38). La acestea se adaugă și cele implicite, chiar mai intense și mai sfâșietoare. Toate, împreună, reflectă „golul (vidul) mormântului”. La ce te mai poți aștepta în fața mormântului? Mai poți nădăjdui la ceva bun? Acum „conținutul crucii” se vede intens și copleșitor: „*Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit?*” (Matei 27, 46) Și părăsirea era resimțită acut ca despărțire, care avea „iz de iad”. În cele trei zile, iadul „mustea” peste tot în lume, Dumnezeu „scotându-l în afară” ca să vindece lumea și pe om pe dinăuntru. Dar omul vedea doar ceea ce se putea vedea și simțea doar ceea ce putea să simtă – întunericul morții și durerea despărțirii. Învierea nu mai era ceva la îndemână, deloc previzibilă, iar izbânda morții părea să fie ireversibilă.

În tot acest răstimp rămâne ceva permanent, ca zvâcnire lăuntrică dincolo de vreo certitudine a minții, ca posibilă „rezolvare” a despărțirii morții.

Este vorba, paradoxal, de lipsă ca prezență, care descrie orice relație însoțită de puterea dragostei. Iubind, până și despărțirea devine o formă de prezență. De fapt, în această situație, tocmai despărțirea devine o validare și un semn de autenticitate a dragostei. Altminteri nu am putea înțelege gestul imprudent, nesăbuit, sau cel puțin neneccesar, al femeilor mironosițe, de-a merge pe urmele unui om mort, fie el și Iisus, în vremuri „de urgență”. Este vorba de fidelitate, este vorba de credință, dar, este, mai ales, vorba de continuitate în dragoste, care depășește granițele logicii umane, având propriile sale rațiuni sau credințe. Dragostea acestora era dezinteresată, gratuită, exprimându-l pe om în ceea ce este mai original, mai autentic și mai luminos. Împovărate de durere, înfricoșate de evenimente și de pericole, însă nu paralizate de frică și deznădejde. Pentru ele, era vremea să mai facă ceva pentru Mântuitorul lor, chiar și așa mort. Este tare greu să li (mai) urmezi unui Dumnezeu răstignit, cu atât mai mult Unuia care acum șade în mormânt, și, tocmai de aceea, meritoriu și esențial. Întâmpinarea îngerului, odată ajuns la mormânt, subliniază acest lucru: „*Nu vă temeți, știu că pe Iisus cel răstignit îl căutați*” (Matei 28, 5).

Demersul temerar al femeilor mironosițe le vedește în nevoia lor de a-L întâlni pe Hristos, chiar și în mormânt. Despărțirea ține de moarte, întâlnirea ține de viață și, mai ales, de înviere. Iar pentru a ajunge la înviere, acestea au intuit că trebuie să treacă mai întâi pe la mormânt. Chiar și fără a avea argumente. Femeile au primit descoperirea căii către înviere. Acest itinerariu pascal presupune a intra și a ieși din mormânt (Marcu 16, 5, 8). Cine se teme să intre în

mormânt (al lui Hristos, cu Hristos), nu poate simți nici bucuria și pacea învierii. Întâlnirea se întâmplă doar trecând prin/ pe la mormânt.

Aveau nevoie de semne și de cuvinte ale învierii. Și pentru acest lucru se apropie de casa morții. Această vizită le generează o stare de frică însoțită de uimire (Marcu 16, 8), pentru că, deloc previzibil, stau în proximitatea întâlnirii. V(v)iața le iese înainte, fășnește dintr-o dată, nu se mai dă măsurat, ca până acum. Făceau experiența vieții evanghelice „din belșug” (Ioan 10, 10), care li se oferea într-o efuziune copleșitoare. De peste tot primeau întâmpinarea „*bucurați-vă!*” și cuvântul învierii le răsuna în urechi și în inimă. Semnele învierii veneau cu năvală, pătrunzând în întreaga lor existență, și dintr-o dată și pe nesimțite, femeile se transformau în ambasadori ai acestui „trăsnet al istoriei”: „*Mergeți și spuneți...!*” (Matei 28, 7; Marcu 16, 7)

Evanghelia nu surprinde momentul învierii, acela este „timpul” lui Dumnezeu. Ceea ce ne oferă este, însă, **experiența învierii ca întâlnire**. Dacă moartea înseamnă despărțire, antidotul său este, evident, întâlnirea. De aceea, miezul evangheliei învierii este tocmai întâlnirea – a femeilor cu îngerul (îngerii), a femeilor cu Apostolii, a Domnului cu Maria Magdalena, cu Petru, cu cei doi ucenici la Emaus, cu ucenicii în casă (lipsind Toma), și ulterior cu toți cei unsprezece, cu șapte dintre ucenici la Marea Tiberiadei, cu ucenicii în Galileea sau cu aceștia în ziua înălțării. Există o realitate care unește toate aceste situații – credința. De fapt, credința în cuvântul Lui Hristos și al slujitorilor Săi, îngerii, este calea întâlnirii. Minunea nu ține de un loc, ci de un drum, cel al credinței (Marcu 16, 7).

Înțelegem de aici că semnul văzut al învierii este întâlnirea. Iar sărbătoarea Paștilor, în consecință, se trăiește ca întâlnire personală, cu Domnul, dar și a unora cu ceilalți, ca mesageri ai bucuriei pe care o aduce cu sine. Vestea învierii se proclamă acolo unde nici nu ne-am aștepta – în fața propriului mormânt, lecturat ca părăsire, singurătate, durere, suferință, sfârșit; în adâncul fricilor noastre, care ne țin ascunși în case de gheață, în spate de uși înalte de nepătruns, în ghetouri pe care noi ni le-am construit voluntar sau alții ni le-au impus prin înșelăciune; la locul de muncă, unde „pescuim” fără entuziasm sau izbândă, rutinați și oboșiți de travaliu fără de bucuria împlinirii; în deziluzie și în deznădejde; în mijlocul valurilor nesiguranței, dezorientării; la margine de drum spre niciunde și lipsiți de motivație.

Dar și cel de-al doilea plan este foarte important, învierea ne provoacă la întâlnirea dintre noi, ca „beneficiari” și vestitori ai învierii ce suntem. Peste tot în lume răsună salutul „Hristos a înviat!” Dar, chiar și mai tare, se aude răspunsul „Adevărat a înviat!” Avem nevoie de înviere, avem nevoie de întâlnire. În anul acesta trăim mai intens ca altădată bucuria învierii ca întâlnire, și acest lucru dacă ne gândim la tristețea sărbătorii de anul trecut. Praznicul Învierii se trăiește la nivel lăuntric, însă nu se poate trece cu vederea caracterul său comunitar exterior, solemn, într-o efuziune de bucurie, asemenea celei pe care au simțit-o femeile mironosițe și Apostolii, prin întâlnirea cu Domnul înviat: „*Acum toate s-au umplut de lumină, și cele de sus și cele de jos și cele de dedesubt*” (Canonul Învierii).

Bucuria întâlnirii cu Domnul se prelungește în întâlnirea noastră, a unora cu ceilalți, și se proclamă în mijlocul întunericului și al deznădejzii noastre, în vâltoarea vremurilor dificile pe care le traversăm: „*Nu vă temeți, a înviat!*” Hristos vine în întâmpinarea noastră: „*Cu dor am dorit să mănânc cu voi acest Paști!*” (Luca 22, 15). Să nu pierdem această șansă. *Cu dor, Doamne, și noi dorim să mâncăm acest Paști cu Tine, stând aproape unii de alții, și toți împreună în jurul Tău.*

Hristos a înviat, bucuria mea, bucuria noastră!

Duhul sărbătorii și teologiei populare

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

rin volumul „*Poveștile Paștelui*”, jurnalistul mărturisitor Menuț Maximilian încearcă prin duhul sărbătorii și teologiei populare să ne reamintească că satul natal nu poate fi gândit fără zăriștea lui pascală și fără o preajmă sau depărtare, adică fără o cetate sau un oraș, așa cum nu poate fi gândit Emausul fără Ierusalim și tot așa cum nici măcar Împărăția lui Dumnezeu fără cetatea Ierusalimului Ceres, în care lumina este dată de Hristos.

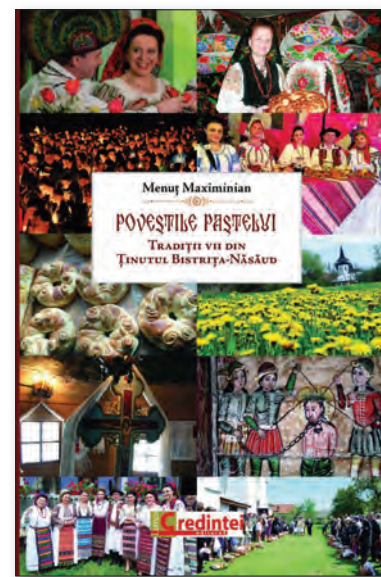
Orice sat natal este Emaus pentru că el cuprinde Biserica Botezului și Euharistiei, locul sfânt în care „*puiul de om a crescut în puiul lui de cer*” (Arsenie Boca), locul de unde începe zborul celin, locul dulce al cuminecărilor și al deslușirii cărărilor, locul binecuvântărilor pământeste și al poveștilor bunicilor. Înainte de a fi Emaus pascal, satul natal este un Bethleem, o casă a Pâinii pogorâte din cer, un Viflaim, străjuit de o stea mare, liturgică și etnologică. Satul natal mai este și Betanie, prin cimitirul de pe culmea dealului sau din preajma bisericii și trebuie să recunoaștem că în multe rânduri cei morți au mai ținut în credință pe cei vii, mai ales, în perioada comunistă, dar nu doar atunci.

Oamenii de la oraș și de la sat se comportă diferit pentru că orașele aleargă după nou, sunt alerte fără tradiții puternice, în timp ce satele își apără cu încăpățănare rânduiala. Acolo nu se renunță la nimic cu adevărat, iar acumulările se produc succesiv în straturi. Acesta este motivul pentru care astăzi satul românesc aflat în plin declin apare în fața unei priviri nostalgice, depozitarul ultim al creștinismului adevărat, în timp ce orașele grăbite lipsite de statornicie și fascinate de felurite promisiuni ideologice au enclavizat creștinismul iar consecințele sunt evidente. Comuniunea creștină a cărui portdrapel este iubirea pentru aproapele a fost înlocuită de ură și dușmănie. Atunci când cineva rostește „*moarte medicilor*” aduce o blasfemie lui Dumnezeu, pentru că El este doctorul sufletelor și trupurilor. Probabil că se va cere moartea preoților, a profesorilor, a luminătorilor. Aceste voci care prin vulgaritate și mitocănie desconsideră eroi, martiri și sfinții noștri, încearcă de fapt să distrugă sufletul poporului român, iar când încrederea poporului în sine este distrusă, poți să faci cu el ce vrei. Există un tratat de strategie chinezească, vechi de peste cincisute de ani, care spune, că dacă vrei să cucerești un popor fără armată, fă-l să nu mai aibă încredere în sine. Distruge-i tradițiile, idolii, acoperă-i cerul, după care vor veni singuri la voi să fie salvați din hăul în care au ajuns.

Fiecare sat natal se salvează cum îl ajută Domnul, prin oamenii pe care i-a dat: Ipoteștii lui Eminescu ca un memorial poetic al codrilor de aramă, Humuleștii lui Creangă ca un spațiu al ludicului universal al copilăriei, iar Lancrămul lui Blaga ca un Lacrimarium transilvan. Jurnalistul Menuț Maximilian într-un gest la fel de generos încearcă să salveze satele din întregul ținut Bistrița-Năsăud, pe care le evocă ca pe un Bethleem, Betania și Emaus pascal, fapt pentru care îi mulțumim.

Desigur, satul fiecăruia dintre noi, așezat fie pe câmpie sau undeva pe un picior de munte are un nume propriu, care se resoarbe cu toate ale lui adunate în Biserica din fața casei părintești, cu cristelnița Botezului și potirul Cumincăturii, cu toate comorile pe care jurnalistul Menuț Maximilian încearcă să le povestească într-un cuvânt de chemare acasă de la joaca prin lume, care le cuprinde pe toate: „*Măi copile, umbli tu prin lume, dar să nu uiți să vii înapoi acasă până n-o fi prea târziu*”, sunt cuvintele cu care a fost dojenit Grigore Leșe de către tatăl său, așadar, dăinuirea este Paști, este viață în Dumnezeu cu toate cele ale noastre.

Bistrița, 4 aprilie 2021

Părintele vicar Iustin Tira, sărbătorit la aniversarea a 70 de ani

Darius Echim

Arhiiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului a organizat luni seara, 5 aprilie 2021, un eveniment aniversar în cinstea părintelui Iustin Tira, vicarul eparhial al Arhiepiscopiei Clujului, cu prilejul împlinirii a 70 de ani de viață. Părintele vicar s-a născut la data de 4 aprilie 1951, în localitatea Plopiș, județul Maramureș.

Manifestarea aniversară a avut loc de la ora 18:00, la Biserica „Sfântul Dimitrie cel Nou” din cartierul clujean Gheorgheni, unde părintele vicar slujește din luna mai a anului 2008.

În deschidere, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a oficiat o slujbă de Te Deum, mulțumind lui Dumnezeu pentru cei 70 de ani de viață și pentru toate darurile revărsate asupra părintelui vicar Iustin Tira.

La finalul slujbei, Părintele Mitropolit Andrei a rostit un cuvânt de felicitare și i-a oferit vicarului eparhial o icoană cu Maica Domnului și un aranjament floral. Totodată, din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, i-a înmănat Diploma omagială cu medalie a anului 2020, *Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români*.

În cadrul evenimentului aniversar a fost lansat volumul „Slujire și Dăruire. Omagiu Părintelui vicar Iustin Tira”, coordonat de pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, cadru universitar al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, și de pr. dr. Cornel Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Clujului. Cartea a apărut la Editura Renașterea și conține mărturiile și evocările unor ierarhi, a celor care îl cunosc, colaborează sau au colaborat de-a lungul timpului cu părintele vicar, dar și ale familiei și apropiaților dânsului.

Apariția editorială, personalitatea părintelui vicar Iustin Tira, precum și activitatea desfășurată în cei 70 de ani de viață, dintre care 48 de ani în calitate de slujitor al Sfântului Altar și 23 de ani în calitate de vicar eparhial, au fost prezentate de părintele prof. univ. dr. Ioan Chirilă.

La final, părintele vicar Iustin Tira a mulțumit lui Dumnezeu pentru darul vieții și pentru toate binecuvântările revărsate asupra sa, precum și părintelui duhovnicesc, vrednicului de pomenire Arhiepiscop Iustinian Chira, în preajma căruia s-a format intelectual și duhovnicește de la vârsta de 10 ani. Apoi a mulțumit ierarhilor, colaboratorilor, colegilor, credincioșilor, familiei și tuturor celor prezenți.

Evenimentul, desfășurat în prezența unui public restrâns, cu respectarea normelor igienico-sanitare aflate în vigoare, a fost moderat și prezentat de părintele consilier Cornel Coprean. Printre cei prezenți s-au numărat Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Preasfințitul Părinte Vasile Flueraș, Episcop emerit al Clujului, clerici de la Centrul Eparhial, protopopi și preoți din cuprinsul Eparhiei, oameni de cultură, credincioși și membri ai familiei.

Scurtă biografie

Preotul Iustin Tira s-a născut la data de 4 aprilie 1951, din părinții Parasca și Mihai Tira, în localitatea Plopiș, județul Maramureș.

A absolvit Seminarul Teologic Ortodox Român din Cluj-Napoca (Promoția 1971) și Institutul Teologic de Grad Universitar din Sibiu (Promoția 1975).

A fost hirotonit diacon, de către vrednicul de pomenire Arhiepiscopul Teofil Herineanu, în data de 18 octombrie 1973, pe seama Catedralei Arhiepiscopale din Cluj-Napoca, unde a slujit până la data de 28 mai 1988, când a fost hirotonit preot, tot de Arhiepiscopul Teofil Herineanu, pe seama Catedralei Arhiepiscopale. Aici a slujit până la data de 1 mai 2008, când a fost transferat la Parohia „Sfântul Dimitrie cel Nou” din Cluj-Napoca, Protopopiatul Ortodox Cluj II, unde activează în prezent.

Între anii 1985-1988 a fost secretar eparhial, în perioada 1993-1998 consilier economic, iar din anul 1998 până în prezent ocupă funcția de vicar administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Mărturie și recunoștință*

Pr. Iustin Tira

in fire am fost și am rămas foarte emotiv. Anii și împrejurările vieții nu mi-au diminuat cu nimic emotivitatea, dimpotrivă. Emoțiile de astăzi, mărturisesc că le depășesc chiar și pe cele din momentul hirotonirii întru preot, când, la un moment dat, mi se părea că nici nu mai aud și nici nu mai văd foarte limpede. Acum am auzit foarte bine tot ceea ce s-a spus și m-a impresionat și m-a emoționat foarte mult. Ca să-mi mai temperez bătaile inimii m-am întors cu gândul în luna februarie a anului 1993, la momentul instalării arhiepiscopului Bartolomeu Anania, când, după foarte multe și elogioase cuvântări, rostite la agapa festivă, și-a început mulțumirea astfel: „S-au spus aici atât de multe și de frumoase lucruri despre mine și despre activitatea mea încât, la un moment dat, am crezut că am murit”. N-am crezut că am murit, dar m-am emoționat profund.

Și pentru că îmi cunosc foarte bine emotivitatea, cele pe care doresc să vi le spun mi le-am notat conștiincios.

Așadar, m-am născut într-o familie de oameni simpli și modești. Părinții mei, **Parasca și Mihai**, din Plopișul Maramureșului, după colectivizarea din 1962, au rămas fără nimic, ci doar cu 3 copii de crescut. Ceva mai târziu avea să vină și al 4-lea.

Parcursul vieții mele s-a schimbat la vârsta de 10 ani, pe când eram elev în clasa a III-a. Atunci am fost luat sub ocrotirea și grija părintelui Iustinian Chira, starețul mănăstirii „Sf. Ana” de la Rohia – Maramureș. Așa se face că din familia mea am devenit prima generație în pantofi, după o copilărie în opinci, iarna, și desculț, vara, cum eram toți copiii din Plopiș în acei ani. Din momentul acela a început urcușul vieții mele, nu numai cu vârsta. Dar, așa cum am învățat de la părintele meu duhovnicesc, n-am uitat niciodată de unde am plecat, după cum n-o să uit niciodată că sunt și rămân dator, și dincolo de mormânt, celui datorită căruia traseul vieții mele a fost cel pe care-l știți cu toții.

Am primit de la Dumnezeu multe și mari daruri. Pe unele dintre ele, înainte de a le primi, nici n-aș fi îndrăznit să le doresc, pentru că fie nu mi le doream, fie nu mă socoteam vrednic de ele. Dar am primit și ceea ce îmi doream din toată ființa: **preoția**; și nu undeva în cuprinsul eparhiei, ci în cel mai înalt și frumos Altar: **CATEDRALA**, unde am slujit vreme de 35 de ani. Acum, de aproape 13 ani, sunt învrednicit să slujesc la Altarul acestei monumentale biserici „Sf. Dimitrie cel Nou”, împreună cu tinerii mei colegi și prieteni: **părintele Iacob și părintele Andrei**.

În toată această perioadă am fost și sunt și slujitorul Centrului Eparhial, de la cele mai modeste ascultări până la cele mai înalte demnități accesibile unui preot de mir. Cred că aș putea spune că cei 48 de ani de slujire s-au împletit cu aproape jumătate din istoria eparhiei noastre, care în acest an împlinește un secol de existență.

Pentru întreg parcursul vieții și activității mele, sunt și rămân dator să-I mulțumesc neîncetat bunului Dumnezeu, a Cărui iubire și milostivire s-au revărsat din belșug asupra mea și asupra familiei mele.

Sunt și rămân profund recunoscător familiei mele, care a fost mereu suportul a tot ceea ce am realizat în

* Alocuțiune rostită de către Părintele vicar Iustin Tira în data de 5 aprilie, cu prilejul manifestării aniversare a împlinirii a șaptezeci de ani de viață, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, a Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, a Preasfințitului Părinte Vasile Someșanul și a numeroșilor prieteni, cunoscuți, invitați și credincioși prezenți în Biserica Sfântul Dimitrie cel Nou din Cluj-Napoca.

viață. Îi mulțumesc în primul rând soției mele, **Viorica**, pentru dragostea, răbdarea și discreția cu care m-a însoțit în cei 48 de ani de viață și de preoție, pentru copiii minunați pe care-i avem: **Anca Maria și Mircea-Iustin**, pe care i-a crescut și educat astfel încât să fie copii buni și cuminiți; ei la rândul lor ne-au adus alți doi copii, pe **Christian și pe Hana**, și doi minunați nepoți, pe **Maia-Minerva și pe Fred-Anthony**, iar acum este pe drum al treilea nepoțel și suntem foarte bucuroși. Așa se face că, din doi câți am pornit la drum în octombrie 1973, în toamnă vom fi nouă.

Apoi sunt dator cu recunoștință și rugăciune ierarhilor eparhiei noastre. Aș începe cu **arhiepiscopul Justinian Chira** al Maramureșului și Sătmarului, fost episcop-vicar al Clujului vreme de șaptesprezece ani. Pentru mine este cel dintâi pentru că tot ceea ce sunt îi datorez dânsului. După părinții care m-au născut, cel ce m-a crescut, m-a îndrumat și m-a format a fost părintele meu Justinian Chira. Îi datorez toate și îi mulțumesc pentru toate.

Recunoștință și rugăciune datorez **arhiepiscopului Teofil Herineanu**, care m-a hirotonit și m-a numit ca slujitor al Catedralei și pe care l-am slujit vreme de nouăsprezece ani, ca diacon și preot și ca secretar eparhial.

Recunoștință și rugăciune datorez **arhiepiscopului și mitropolitului Bartolomeu Anania**, pe care l-am slujit vreme de optsprezece ani, ca preot al Catedralei și consilier economic, iar apoi, din 1998, ca vicar.

Recunoștință și rugăciune și mulțumire datorez **Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit**

ANDREI, sub a cărui binecuvântare, purtare de grijă și dragoste părintească, slujesc Centrul Eparhial în acești ultimi zece ani. Mulțumiri și recunoștință și pentru această solemnă aniversare a zilei în care împlinesc șaptezeci de ani de viață.

Mulțumire și prețuire datorez și ierarhilor care au slujit eparhia Clujului

ca episcopi vicari: **P.S. Irineu Bistrițeanul**, actualul arhiepiscop de Alba Iulia, **P.S. Vasile Someșanul** – astăzi episcop emerit al Clujului și **P.S. Benedict Bistrițeanul** – episcopul vicar de astăzi. Nu mulți preoți au avut privilegiul de a sluji Centrul Eparhial împreună cu șapte arhierii. Eu l-am avut.

Recunoștință și mulțumiri datorez colegilor din Permanența Consiliului Eparhial din trecut și de astăzi, personalului Centrului Eparhial, din trecut și de astăzi, precum și slujitorilor Catedralei, preoți, diaconi, cântăreți și ostenitori, împreună cu care l-am slujit lui Dumnezeu, slujind oamenilor.

Mulțumire și recunoștință port și voi purta în suflet tinerilor mei prieteni și colegi de Altar: părintele **Iacob Cismaș** și părintele **Andrei Dutca**, precum și frumoșilor credincioși ai acestei sfinte biserici. Cum spuneam și ieri, ei mi-au făcut ultima parte a preoției liniștită, senină și binecuvântată.

Mulțumesc din toată inima coordonatorilor volumului, **părintelui profesor Ioan Chirilă și părintelui consilier Cornel Coprean**, cărora li s-au alăturat **părintele consilier Claudiu Grama și doamna Adina Pojar**, precum și celorlalți ostenitori din cadrul Editurii Renașterea care au trudit la elaborarea și tipărirea volumului, al cărui nume este menționat la locul consacrat.

Mulțumesc, și rămân dator cu rugăciunea și dragostea tuturor celor ce m-ați onorat cu textele pe care le-ați scris. Mărturisesc că n-am apucat să le citesc, dar nici nu mi-am dorit, pentru că m-ar fi emoționat prea tare.

Vă mulțumesc și pentru prezența din seara acesta și închei cu o urare, care nu-mi aparține, dar e frumoasă: „Să vă ajute Dumnezeu să ajungeți cel puțin vârsta mea, iar la vârsta mea să aveți cel puțin tinerețea mea” (Bartolomeu Anania).

Învieria prin Euharistie

Dr. Eugen-Adrian Truța

In Învieria lui Iisus Hristos regăsim în fiecare an bucuria dumnezeiască a salvării vieții noastre confruntate cu propriile resurse primite. Ieșirea din fatidicul existențialism biologic, dominat de previziunile sfârșiturilor personale, ne este pusă la îndemână de părintească și dumnezeu-omenească mână a lui Hristos care ne scoate din iad, prinzându-ne de încheietura fragilității noastre.

Și nu metaforizăm adevărul. Cu moartea (lui Hristos) pe moarte (a noastră) călcând înseamnă că în momentul imediat următor al morții pe cruce, Dumnezeu-Omul a biruit moartea, orice luptă între diavol și Dumnezeu neputând să aibă loc, nici măcar ca posibilitate. Această victorie nu înseamnă desființarea biologică a morții careia încă îi suntem martori, ci învingerea morții drept condamnare eternă la întuneric și iad, apărute în urma păcatului protopărinților noștri, Adam și Eva. Prin Învierie, Hristos restaurează umanitatea afectată de gestul desprinderii voite de Dumnezeu și oferă libertatea trăirii în bucuria veșnică ce odihnește sufletele noastre, în lumina Celui de-a dreapta Tatălui.

Învieria lui Hristos a urmat jertfei Mielului hristic, adică a singurului reprezentant fără de păcat al umanității, care în același timp a fost și este deopotrivă și Dumnezeu și om adevărat, adică nu doar o persoană excepțională care s-a sacrificat pentru omenire și răspândirea unui mesaj moralizator (așa cum de altfel au existat și vor mai exista persoane unice cu mesaje unice). Iisus Hristos este începutul adevărului și al credinței pentru că persoana Lui înseamnă noua și singura veritabilă descoperire a Dumnezeirii într-o formă față de care nici vechii profeți mozaici sau întemeietorii ai altor religii nu mai pot pretinde o comparație, întrucât învățătura Mântuitorului nu a reprezentat descrierea unui dumnezeu din cer, din univers sau din viitor, ci descrierea propriei Persoane Dumnezeiești.

Aceasta nu presupune că avem un Dumnezeu solipsist sau *indrăgostit* de propria aură, ci înseamnă manifestarea puterii absolute a Dumnezeirii ca descoperire de Sine în dragoste chenotică față de oameni. Paradoxal, Dumnezeu S-a propovăduit pe Sine pentru a oferi vestea bună (etimologia *Evangeliei*) a rezidirii omului după căderea din paradisul nostalgiei universale. Discuția nu se poartă în jurul unei remanieri creaționale (ca și cum Dumnezeu îmbunătățește ceea ce nu a reușit să creeze optim la început), ci în refacerea legăturii cu Dumnezeu (*re-legare...religio*) prin cea mai curată și nevinovată jertfă cu putință, adică aceea a Dumnezeiu-Omului, singurul fără de păcat și singurul care o poate face din dragoste absolută de om, fără intermedierea unor cauzalități secundare.

De aceea, spunem că înviem cu Hristos și prin Hristos, adică prin Euharistie. Această propoziție condensează adevărul (ca intenție). Spiritualitatea este Euharistia, credința creștină este Euharistia. Formula care rezolvă orice filosofie (neo)-platonice, orice mistică nesfârșită, orice palpabilitate intangibilă. Singura formulă care certifică autenticitatea unei credințe. Euharistia. Darul de mulțumire.

Dacă vrem să asimilăm decisiv șansa salvării oferite de Hristos, ne străduim prin mijloacele probate ale Bisericii să atingem învierea noastră. „Scopul vieții creștine stă în dobândirea harului Duhului Sfânt”, ne spune Sf. Serafim de Sarov și toate eforturile noastre sunt coalizate în obținerea acestuia.

Nicio prejudecată, nicio obstrucție, nicio prescripție cutumiară, nicio sensibilitate, nicio cădere sau victorie nu poate sta între noi și Euharistia oferită de Învieria lui Hristos.

Credința este Euharistia și euharistie, adică împărtășanie și împărtășire. Orice altceva este undeva la limita proiecției auto-justificative, a culturii vremii, a duhului lumii, a influenței, a discuției. Euharistia este văzut și nevăzut într-o singură îmbrăcătură. Trăirea credinței creștine nu are fundament fără Euharistie. Pustnicii întrerupeau retragerea din lume pentru a se împărtăși în comuniune. Unii se hrăneau doar cu Euharistia, alții mai aveau o singură dorință înainte de moarte. De aceea, ne dorim să nu existe interdicții cutumiare în fața împărtășirii sau gardieni agresivi în fața singurului nostru contact cu sfințenia.

Euharistia nu e panaceu sau licoare magică. Ea nu rezolvă, nu e tonomatul cosmic cu soluții. Euharistia întreține, amplifică, desăvârșește gradual ceea ce deja există. Euharistia sfințește prin nădejde, credință și dragoste, în pași mărunți. Bineînțeles că putem trăi *moralicește* fără de aceasta, dar oare nu și flămânzii își lungesc foamea prin nemâncare?!

Pentru foamea și setea din noi, pentru strigătul din negura sufletului s-a născut Euharistia, trup și suflet, materie și duh, timp și veșnicie, om și Dumnezeu la un loc.

Trăirea credinței nu e ursuză, anostă și stupid elitistă. Spiritualitatea creștină (termen pretențios, dar ne-ezoteric, așa cum din nefericire s-a încetățenit în mediul ne-bisericesc) e pur și simplu trăirea duhovnicească a credinței. E ceea ce cerșim cu adâncul nostru.

Acum știu adevărul, Doamne! Mi-ai dat dragostea jertfelnică a crucii și lacrimile, să cer Euharistia întru Învierie.

Hristos a înviat!

Tainele pascale și biruința morții

Marian Bota

E-a lungul peregrinării sale omenirea și-a alcătuit o listă cu cele mai mari întrebări. Originea acestor interese și nelămuriri derivă din condiția dobândită. Dată la o parte din Rai, nu a mai fost în stare să vadă, dincolo de „nori”, doririle de bine ale lui Dumnezeu pentru ea. Dacă Domnul îi dorea „viață din belșug”, ea a sfârșit, eșuând adeseori, prin a îmbrățișa adâncul morții. Moartea e „noua condiție”. Din această stare omul a început să își pună întrebări. A uitat chipul Creatorului, deci l-a pus la îndoială existența. Și-a uitat chemarea, deci a început să-și caute sensul. A pierdut „gustul” vieții, deci a calculat implicațiile morții. Hristos a lăsat în Biserică răspuns la aceste întrebări existențiale; ori, mai degrabă, lasă Biserica însăși ca răspuns la acestea. Chiar și astfel, unele nelămuriri revin în conștiința colectivă a creștinilor ca o consecință a înstrăinării de viața autentică a Bisericii. Multe din întrebările care „recidivează” privesc moartea. Într-o încercare de a recupera bucuria pascală, atât de prezentă în cântările specifice perioadei, vom căuta să înțelegem care moarte este biruită prin Învieria Domnului.

Botezul este prima Taină pascală. În trecut, Taina se săvârșea cu prilejul Paștelui. Înlocuirea Trisaghionului prin imnul „Căți în Hristos v-ați botezat...” este o reminiscență a acestui obicei. Odată cu dispariția instituției catehumenatului și a generalizării pedobaptismului pregătirea pentru primirea Tainei a rămas sub forma unei slujbe prebaptismale. Ea începe cu trei rugăciuni de exorcizare. Lumea a avut experiența răului și a simțit în chip palpabil efectele sale nocive. Singură, însă, nu se poate sustrage de sub influența demoniului, fapt pentru care Hristos întemeiază Biserica, cea pe care „porțile Iadului nu o vor birui” (Matei 16, 18). Aceiași Biserică, în virtutea lucrării încredințate, își anunță intenția: va revendica pe om de sub puterea întunericului și îl va încorpora în sine; doar că, pentru a face aceasta, trebuie să-l scoată pe diavol din „ecuație”. Ca lucrarea revendicării să fie justificată, cel chemat spre primirea Botezului trebuie să-și dea acordul. La întrebarea preotului „Te lepezi de satana?”, acesta răspunde cu „Mă lepăd”. În practica actuală, nașul răspunde în numele copilului. Lepădarea este urmată de unirea cu Hristos. Catehumenul se întoarce spre Răsărit și Îl primește ca Împărat și Dumnezeu, în același stil dialogal, ca la lepădări. Sesizăm schimbarea „taberei” și transferul de domnie. De acum înainte creștinul se va lupta să rămână sub „mâna” Împăratului Său și să nu cadă, ca înainte de Botez, sub stăpânirea diavolului. Slujba prebaptismală se încheie cu rostirea Crezului - aderarea la credința Bisericii, și o scurtă rugăciune.

Botezul propriu-zis debutează cu sfințirea apei. Biserica a revendicat omul iar acum intenționează să revendice întreaga creație. Apa este, după părintele Alexander Schmemmann, „prima materie, elementul de bază al lumii”. Din apă răsare pământul și tot din ea ies la iveală primele viețuitoare. Sacerdotul, în rugăciunile sale, cere lui Dumnezeu să restaureze apa din cristelniță ca apă creațională și spațiu al începerii unei noi vieți. Și Dumnezeu înfăptuiește aceasta: din spațiu al demoniului și al morții (cf. *Psalmul* 73, 14), apa se va arăta spațiu al nașterii. Gestul central, care revelează adâncul Tainei, este întreita cufundare în apă „în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”. Dincolo de a fi „forma Sacramentului”, într-un înțeles reductiv al misterului baptismal, gestul este după asemănarea morții și Învierii Domnului. În apa Botezului - apa celei de-a doua Geneze, omul moare vieții de care, nu cu mult timp în urmă, s-a

lepădat. Simultan, se ridică la viață, având făgăduința unei noi viețuiri în Hristos. Biserica l-a ajutat să-l calce pe urme, căci creștinul moare și învie asemenea Lui. Devine părtaș singurei morți aducătoare de viață și, totodată, părtaș noii condiții dobândite de Mântuitorul: „Hristos, înviat din morți, nu mai moare” (Romani 6, 9). Și totuși, creștinul moare, într-o accepție, asemenea omului care nu l-a cunoscut pe Hristos.

Ca să înțelegem păruta discrepanță este necesar să privim moartea în integralitatea ei. Botezul nu este nicidecum un simbol, încât să se ia în calcul posibilitatea unei morți și învieri simbolice. În acest sens, Sfântul Grigorie de Nyssa spune că „această apă este cu adevărat pentru noi atât mormânt, cât și maică”. Omul este, în deplinătatea ontologiei sale, trup și suflet. Același om păcătuiește, iar păcatul său pricinuieste moartea: „printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea” (Romani 5, 12). Era firesc ca acest păcat să afecteze, datorită unității psihosomate, atât trupul, cât și sufletul. Astfel, moartea însușește o realitate biologică și o realitate duhovnicească. Când omul păcătuiește, el introduce sub incidența morții trupul și sufletul. Moartea trupească este ușor de deslușit: materia organizată devine nefuncțională și intră în starea de dezintegrare. Moartea sufletească este mai complicată. Deși viu din punct de vedere trupesc, omul mort sufletește „trăiește” moartea în înțelesul ei adânc. Moartea este despărțire. Acest aspect este nuanțat, în mod minimal, și de moartea biologică, când sufletul părăsește trupul. În moartea duhovnicească omul se desparte de viață, deci de Dumnezeu, principiul Vieții. Are darul libertății și poate refuza viața pentru a intra în moarte încă din viață. În acest caz, nemurirea însăși devine moarte veșnică. Prin urmare, Moartea este despărțirea de adevărata Viață.

Cea mai nefastă înstrăinare este biruită de Mântuitorul nostru. Întreaga Sa lucrare este o chemare la unitate, comuniune și nedespărțire. Prin Întruparea Sa El unește, în chip inseparabil, pe om cu Dumnezeu. În Coborârea Sa la Iad - spațiul „celor despărțiți”, El păstrează cu statornicie această inseparabilitate. Păstrând comuniunea dintre

om și Dumnezeu acolo unde izolarea este singura formă de viețuire, Hristos, într-un limbaj de stradă, „dă eroare” Iadului. Îi desființează logica și temelia existenței. În Post-Sanctusul din Anafora Sfântului Vasile cel Mare aflăm că, „pogorându-Se prin Cruce în iad, ca să plinească toate ale Sale, a dezlegat durerile morții”. Durerea și esența morții este despărțirea de izvorul Vieții. Ca să-și dăruiască propria intimitate omului, adică unirea desăvârșită cu Tatăl, Hristos întemeiază Biserica. Prin încorporarea în Trupul Său omul devine părtaș, chiar și în moarte, comuniunii cu Dumnezeu și Vieții. În Învieria Sa el nimicește și moartea biologică. Totuși, El nu anihilează, încă, propria noastră dezintegrare trupească, deoarece nu desființează lumea. Veacul actuală își are mersul lui, iar în această desfășurare moartea trupului joacă un rol important. Nimicirea morții biologice va coincide cu prefacerea lumii în „cer nou și pământ nou” (Apocalipsa 21, 1).

Taina Euharistiei este cea de-a doua Taină pascală. Împărtășindu-ne cu Trupul și Sângele Mântuitorului, reîmplinim comuniunea cu Tatăl, prin Fiul, în Duhul și în Biserică, și reactualizăm părtășia în Trupul eclezial al lui Hristos. Această comuniune și părtășie este vitală, fiind singura cale prin care este biruită moartea duhovnicească. Unirea cu Hristos și viețuirea în El nu lasă loc separării noastre de Dumnezeu. Altfel spus, prin aceste Taine devenim părtași vieții lui Hristos, viață care, chiar și în moarte, a rămas viață. Tainele pascale transmit omul Taina Paștelui, adică „cum să rămâi viu în moarte”. Tot ce avem de făcut este să râvnim și să ne dorim viața. Viața, nu precum ne-o închipuim noi, ci precum ne-a dorit-o Dumnezeu: din belșug și alături de El. Această înțelegere poate reda omenirii bucuria pascală. Mai mult decât învierea trupului, a cărui moarte ne desparte vremelnice, Învieria Domnului oferă lumii și făgăduința lui „totul va fi bine”. În necaz, în boală, în conflict, în singurătate, în pandemie, chiar și în moarte, „totul va fi bine” alături de Hristos.

¹ A se înțelege prin „revendicarea Bisericii” împlinirea revendicării înfăptuite de și în Hristos.

Părintele Florea Mureșan (1907-1961), din amintiri

Pr. Simion Cristea

In gong pentru un popas sacru închinat Părintelui Florea Mureșan, la cei peste cincizeci de ani de la mucenicia lui. Generos, pridvorul amintirilor ne așteaptă întâlnirea cu chipul lui viu, neuitat, articulat în istorie. Deschizând sipetul amintirilor, ele ni s-au îmbiat în frăgezimea lor neofilită. Cădelnița amintirilor presupune foc proaspăt. E destul să pomenim numele Părintelui Florea Mureșan și crângul amintirilor murmură.

Părintele Florea Mureșan s-a născut în 8 iulie 1907, în satul Ciubanca, județul Cluj, din părinți cu tragere de inimă pentru biserică. La sat Dumnezeu este mai mare și mai sfânt, iar clopotul bisericii are audiență absolută.

După școala din sat, la insistențele învățătorului Augustin Mircea, părinții săi, Gheorghe și Maria, cu toate greutățile lor, împreună cu cei trei frați, i-au deschis porțile spre școlile înalte. Studiile secundare le-a urmat la Dej și Cluj, iar cele universitare la Cluj, Cernăuți, Strasbourg, Berlin și doctoratul la București (1948), cu subiectul „Cazania lui Varlaam”. Mai pregătiseră o teză de doctorat intitulată „Responsabilitatea morală”, ce nu a fost susținută. Pe parcursul studiilor a obținut numai rezultate optime. Și a rămas în compania cărții toată viața, sorbind în lumina blândă toate revelațiile ei.

Prin căsătoria cu domnișoara Eugenia Avram, învățătoare emerită, care a devenit și un mare om de cultură, s-a format o fericită familie intelectuală. Au avut doi copii, Delia și Andrei-Porfir. Delia mai este în viață.

Dacă doamna Eugenia era fină, delicată, grațioasă, statura Părintelui arăta falnic, robustă, ca ieșită din atelierele lui Brâncuși, parcă anume pregătită pentru un destin vitreg.

Hirotonit de episcopul Nicolae Ivan (1932), a început activitatea la parohia Râșca de Sus, județul Cluj. A continuat apoi să fie catehet la școlile primare din Cluj, profesor de educație religioasă-morală la Cursul profesional de ucenici din Cluj, preot la Catedrala din Cluj și profesor la Academia Teologică, paroh al Bisericii din Deal și protopop al Clujului, activ peste tot cu un devotament apostolic. Ca profesor a fost stimat de colegi și adorat de studenți.

A avut și darul condeiului, publicând articole, studii și cărți, colaborând la revistele „Renașterea”, „Viața Ilustrată”, „Tribuna Ardealului”, fiind și redactor cultural. Dintre cărți amintim „Biserica din Deal...”, Cluj, 1942; ERAN, Cluj, 1944 (Teza de doctorat); „Colecțiile Vieții”, Cluj, 1945. Multe organisme culturale au beneficiat de colaborarea lui, el fiind și membru în Uniunea Scriitorilor.

El a avut un mare rol în susținerea Cenaclului literar al lui Victor Papilian, pe care l-a găzduit chiar în casa lui, unde se întâlnea lume aleasă din Cluj, precum: Lucian Blaga, Valeriu Anania, Ion Luca, Zorica Lațcu, Ionel Bolboacă, Valentin Raus și alții. Casa parohială din strada Bisericii Ortodoxe nr. 10 a devenit un însemnat focar al culturii clujene.

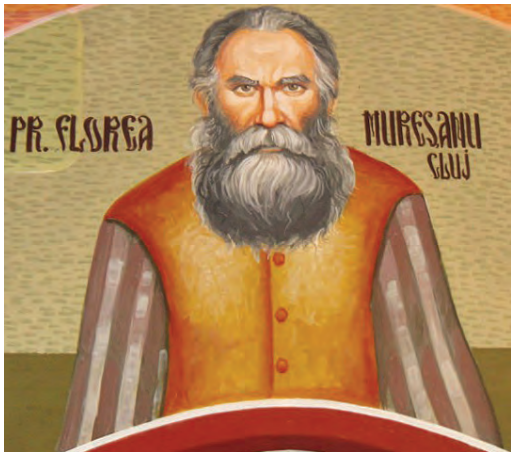
Părintele Florea Mureșan a îndurat și ani grei de detenție. În 1952 este arestat împreună cu soția, fiind supuși umilințelor de la Canal. În numele eliberării a promis lui Dumnezeu ridicarea unei mănăstiri, ceea ce s-a și întâmplat. După un an este eliberat, dar întinzându-se norii grei pe cerul lui, pentru salvarea copiilor, în acord cu soția, s-au despărțit. Silit să părăsească Clujul, primește bucuros parohia Suciului de Sus de lângă Tg. Lăpuș, unde va construi schitul promis, în cătunul Breaza, în decursul unui an (1957).

Anii colectivizării au pus multă lume după gratii. Acolo va ajunge pentru a doua oară, în 1958 și Părintele Florea Mureșan, umilit, batjocorit și judecat la Satu-Mare la 25 de ani muncă silnică. Spionajul, subminarea autorității de stat și sabotarea colectivizării au fost acuzele cele mai grele care i s-au adus. Acesta a fost al doilea calvar, care s-a sfârșit la Aiud, în 4 ianuarie 1963, la numai 56 de ani. Trupul lui, îmbrățișat cu ale martirilor de la Aiud se odihnește în groapa comună. Nicăieri nu-i frățietatea mai deplină ca acolo unde își țin de cald unul lângă altul. De aglomerația de acolo nimeni nu se plânge. Un crez comun, o groapă comună... sfințenie peste tot. Moaștele nu i-au fost identificate încă. Iată câteva tablouri din viața sa:

Înstelată în har, Liturgia Părintelui Florea transmitea fiorul absolutului, iar borangicul prediciei, cu verbul cald, convingător, savuros, prinzând spontane sufragii, înconjura amvonul de mulțime. În viața liturgică ținea pasul cu heruvimii Marelui Vohod, ca un ascet athonit.

După prima detenție (1953) Părintele Florea a fost silit să părăsească Clujul. Oferindu-i-se parohia Suciului de Sus, bucuros a primit-o. Vrăjit de ozonul și pitorescul vieții rurale, ca și de sufletul generos al sătenilor, nu s-ar mai fi despărțit de viața molcomă a satului. Legământul divin de a întemeia o mănăstire, luat cu ani în urmă, la Canal, s-a trezit în mintea lui. Nutrea demult idealul ascetic al retragerii din lume. Se ivise acum și momentul. Mănăstirile sfințesc peisajul de basm al României. A fixat și locul, aproape, la Breaza, și într-un an a fost gata. Acolo a petrecut slăvite ceasuri de rugăciune, de pace și de vis. Armoniile sacre de la Breaza și „clipa albastră” a lui Chopin îi topiseră nostalgiile spațiului. Cât s-a bucurat el pe cărările blânde de la Breaza în dinamica pășunilor cu albine și fluturi și de imnul vieții intonat pe ramuri verzi!

La arestarea din 1958, când Părintele Florea a fost umilit și batjocorit la Târgu Lăpuș și Baia Mare, din lumea care îl însoțea s-a ridicat în apărarea lui mâna unui „arhanghel”, iar buzele lui erau elocvente ca rimele unui refren. Cine era? Curajosul Gavril Burzo din Suciului de Sus, colegul nostru de la Seminarul din Cluj și devotatul ucenic al Părintelui. Gestul său a uimit lumea, dar nici odiseea lui n-a întârziat. După detenție, cum trecuseră proba focului, a îmbrăcat sfânta haină monahală. Astăzi își trăiește asceza la Breaza, ca arhimandrit. La rugăciune ni se pare uneori că în loc de mâini falfăim aripi.

La procesul preoților profesori Galaction-Liviu Munteanu și Ioan Bunea, Părintele Florea Mureșan, chemat ca martor, a impresionat instanța prin depoziția sa, vorbind pe tonul unui sfânt. Socotim că atunci a primit cel mai înalt certificat de conștiință. Granițele dintre oameni atârână de inima lor. Gestul acesta i-a sporit aureola în sufletul cunoscuților și luminoasă pildă a lăsat prin vremi.

Părintele Florea Mureșan a fost un altruist până la sacrificiu, asumându-și cele mai mari riscuri în acțiunile întreprinse pentru salvarea multor evrei de la exterminarea din lagărele naziste.

Pentru timpul din anii de detenție a folosit expediente sacre: ziua aripilor rugăciunii și ale psalmilor, iar în întunericul tainic al nopților, ca sihaștrii athoniți, smerenia mătâniilor, câte „ațe” încăpeau pe firul nopții, toate îl legau cu Cerul (grupele de câte 100 de mătâni, se numesc la Athos ațe).

Despre Părintele Florea Mureșan au scris multe condeie, noi îl amintim pe părintele conferențiar dr. Dorel Man, care s-a ocupat de viața și opera sa cu multă perspicacitate. În centrul atenției l-au avut și doi aleși ierarhi, care l-au cunoscut temeinic, precum: mitropolitul Bartolomeu Anania, care îl definea ca „om așezat, blajin, harnic, foarte iscusit și cult...”, și Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Justinian al Maramureșului și Sătmăruului, care îl definește: „Cărturar de seamă, patriot desăvârșit, intelectual de prima mână..., prieten cu Blaga, iubitor de viață duhovnicească și pregătit să îmbrace haina călugărească, preotul Florea Mureșan este unul din miile de martiri pe care i-a dat Biserica Ortodoxă”. Având parte de traiectul prin răscrucea vânturilor vitrege sub aripa divină a harului, cu „eucaliptii” neatînși, îi întrezărim rourarea CANONIZĂRII.

Să-l odihnească Dumnezeu unde strălucește lumina Feței Sale!

Civilizația religioasă și rădăcinile bizantine ale credinței noastre ortodoxe

Elena Pârvu

Amintirile vacanțelor europene sunt de neuitat. Din când în când, răsfoiesc și cărțile de călătorii semnate de scriitorul Iuliu Pârvu... Impresii multe și diverse: natură, drumuri, arhitectură laică și religioasă, istorie, trăsături identitare și multe alte elemente care au contribuit la evoluția civilizației europene, dar și-au pus amprenta diferit, în funcție și de poziția geografică pe care o ocupă europenii. Meditez la două tipuri de civilizație religioasă europeană, catolic și ortodox, ce ne sunt cunoscute. Nu ar mai fi mare lucru de spus despre ele, dar important este unde ne situăm, sau unde ne vom situa în viitor? Să revenim la itinerar...

Varese era un orașel italian mic, nu ne-ar fi oferit cine știe ce față de ceea ce văzusem prin Europa... Mi-am lăsat soțul să facă

un tur al centrului, să-mi poată povesti apoi, și să-mi lase impresia că l-am străbătut și eu. Chiar în apropiere de hotel dă de o „basilică” deschisă la ora vecerniei... „Întru. Nimeni în altar, decât înregistrarea pe bandă. Sunt singur în toată biserica. Mă reculeg o vreme, dar ineditul situației mă sperie. Dacă mă închide cineva din neatenție și trebuie să rămân aici până dimineață?” A părăsit în grabă lăcașul de cult, a făcut și turul centrului, apoi a poposit pe o bancă admirând arhitectura și ascultă „...clopotul solemn al unei biserici din apropiere începe să-și împrăștie până hăt departe acordurile grave... Cu câtă simplitate se consumă o seară de sămbătă într-un oraș provincial!”

Important este că am ajuns cu bine acasă, dar uite că, peste ani, recitind pagini din jurnalul de călătorie, meditez la unele aspecte religioase și pe fondul pandemiei ce ne bântuie.

Apusul Europei oferă imaginea unei civilizații (arhitectură laică și religioasă, domuri, artă) mai protejate de istorie și ferită de unele seisme care au afectat mai mult estul continentului. Răsăritul, și mă refer la România, s-a confruntat mereu cu năvălirile străine, devenind o barieră ce nu a permis înaintarea spre apus, dar care ne-a dus spre un alt drum, al apărării, nu numai teritoriale, ci și spirituale. Bine zicea Eminescu în Scrisoarea a III-a, punând pe seama domnitorului Mircea cel Bătrân spusele: „...eu îmi apăr sărăcia, și nevoile, și neamul”. Neamul cu „spiritualitatea românească” are așadar o natură genetică proprie, dar asta nu înseamnă că-i lipsesc elementele de noblete: arhitectura cu turlele înalte, ce ne propulsează mai aproape de „Marele Creator”, clopotele și toaca, al căror sunet răzbat văzduhul, oferind un adevărat concert religios, picturile interioare și exterioare, ce redau evenimentele biblice, cu luminozitatea deosebită, icoanele, colindele, privesnele, și mai ales pelerinajele... Sunt multe de spus, dar și de meditat.

Și totuși, teama pentru viitorul credinței noastre ne face mai triști, pentru că satele noastre, păstrătoare a tradițiilor de-a lungul vremilor, se pustiesc de la o zi la alta, iar oamenii de la oraș se lasă dominați de reguli impuse, uitând de lumina dumnezeiască ce ar trebui să le invadeze sufletul. Subscriem și noi la afirmația Mitropolitului Andrei al Clujului: „Vremurile pe care le trăim sunt foarte nestatornice...” (*Renașterea*, ianuarie, 2021, p.12), și de aceea ar trebui să fim prezenți mai mult la Sfânta Liturghie, ba chiar este necesar să fim catehizați și generoși când e vorba de acțiuni de filantropie, subliniază tot Înaltpreasfinția Sa.

Ce se va întâmpla cu tradițiile în lumea satului? Care va fi viitorul omului creștin de la oraș? Spectrul vieții cu dilemele lui a început deja să ne sperie; oameni interiorizați, individualiști, tot mai greu de pătruns în psihologia omului „modern”. Iar dacă mai dă și o molimă precum Covid 19, riscul dispariției tradițiilor e și mai mare, din cauza restricțiilor impuse.

Civilizația religioasă din răsărit va cunoaște probabil, precum occidentul, biserici goale, iar slujba se audiază de pe o bandă de magnetofon? Sau se va schimba sistemul, se va impune un ritual care emoționează mai mult, cu o comuniune numeroasă de pelerini, așa cum am văzut la Fatima și Lourdes? La Fatima am văzut pentru prima dată și pe cei ce se târăsc în genunchi și coate, cerând îndurarea și iertarea păcatelor... La Lourdes, totul este organizat: „cortegiul cărucioarelor cu oameni suferinzi împinși de voluntari tineri”, deschid procesiunea, urmați de sute de pelerini cu lumânări aprinse care recită sau citesc în mai multe limbi, devenind apoi un cor uriaș ce cântă „Ave, ave, ave, Maria” ori „Laudate, laudate, laudate, Maria”. Pe esplanadă, totul este freamăt și magie, și te lași cuprins de fiorul momentului grandios, la ceasul când noaptea ne învăluie. Sutele de stelute și statuia Fecioarei lumina-tă feeric, spre care sunt orientați toți pelerinii, impresionează profund. Occidentul, deși pragmatic, „trăiește sentimentul comunității creștinești, continuă să fie credincios” (Pârvu Iuliu, Jurnalul stărilor de călătorie II, 2010-2012, p. 247)

Nici noi, ortodocșii, nu avem de ce să ne temem. Marasmul vremilor pe care le trăim nu vor putea șterge frumusețea ritualurilor credinței noastre. Civilizația religioasă românească ortodoxă se impune tot mai mult; schiturile și mănăstirile vor rămâne, ca și până acum, adevăratele pietre de temelie ale credinței și culturii noastre, iar ritualul moaștelor și pelerinajele vor întări specificul nostru ortodox. Scriitorul Iuliu Pârvu surprinde bine asemănarea schiturilor românești, cu cele de la Meteora. „Izolarea în creierul munților, în sălbăticia codrilor, în peșteri și aidoma ruperii de lume a mănăstirilor de la Meteora, pentru că așa poți să fi mai aproape de cer, mai aproape de Dumnezeu. Am vizitat una dintre mănăstiri, cea a Schimbării la Față, de pe Marele Meteora, și am înțeles, astfel, mai bine rădăcinile bizantine ale spiritualității noastre creștine, ale vieții religioase românești. Frescele, întreaga organizare a spațiului bisericesc de acolo le avem, de la greci” (Pârvu Iuliu, Jurnalul stărilor de călătorie 1968-2009, Editura Limes, 2010, p. 134). Desigur, e nevoie de implicarea mai riguroasă a tuturor factorilor responsabili pentru întărirea disciplinei religioase pe tot parcursul desfășurării unei ceremonii, încât fiecare eveniment religios să se constituie într-un model, să ofere o revelație. Doamne ajută!

Puncte de sprijin la plecarea unui Senior

Prof. univ. dr. Răzvan Ionescu

In perspectiva teologiei sistematice românești, mutarea de curând la Domnul a Părintelui Profesor Ioan Ică sr. reprezintă cea mai mare pierdere după plecarea la ceruri a Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae în octombrie 1993. Or, astfel privede lucrurile, o asemenea despărțire obligă la o necesară responsabilizare a celor rămași în urmă-i.

Nu am să evoc aici felul în care l-am cunoscut și călătoriile de la București la Cluj, în prima parte a anilor '90, doar spre a-i audia cursurile. Am mai făcut-o cu alt prilej și probabil că o voi mai face și de aici înainte. În lumea destul de mică a teologiei noastre autohtone circulau pe atunci tot felul de povești în legătură cu el, adevărate ori născocite, care îl transformaseră deja pe Părintele Profesor Ioan Ică într-o legendă vie. Numai că, așa cum ne stă din păcate în fire, în conturul acestei legende prelua anecdoticul. Realitatea cunoașterii autentice dimensiuni de slujire academică a Părintelui Ică avea însă să pulverizeze, cel puțin în cazul meu, micile legende orale neputincioase în a cântări adevărata statură a subiectului. Poate și unde l-am cunoscut la o vârstă când trecusem de anii primei tinereți și începuseră să mă viziteze, sporadic ce-i drept, aspirațiile firești ale unei maturități ce se voia cât de cât înțelepțită.

La o primă analiză a ceea ce s-a petrecut atunci și a trecerii de atunci, (vai!) a aproape trei decenii, aș desprinde câteva repere ale discursului academic al Seniorului, cu valoare de moștenire testamentară pentru cei rămași încă în această lume vremelnică:

1. Spectaculosul din prelegerile sale fascinante aparținea dimensiunii mărturisitoare a discursului izvoară din *asumarea duhovnicească personală* a adevărului de credință ortodox în tradiția patristică.

2. Nu am întâlnit pe nimeni altcineva care să articuleze cu atâta eleganță și eficiență câștigurile raționalismului scolastic de sorginte apuseană cu ontologica propensiune a trăirii duhovnicești răsăritene.

3. Pe cale de consecință, de aici decurgeau în mod natural în discursul său logica, precizia, exactitatea, acribia, care făceau casă bună cu rugăciunea, curățenia sufletească, valorile morale și înlocuirea limitei cu taina. Iar umorul îl făcea odată în plus să fie scilpitor.

4. Deschiderea către universal. Suplețea cu care Părintele Profesor se mișca în cadrul prelegerilor sale deopotrivă prin istoria filosofiei, istoria literaturii universale, istoria artei, a muzicii, a civilizației. Teologia devenea astfel știința științelor și arta artelor, cu misunea de a aduna înspre iubirea lui Dumnezeu și nu de a dezbină prin risipirea vanităților. Din păcate această perspectivă cultural - universală încă lipsește astăzi apologeticii autohtone.

Părintele Ioan Ică senior (dreapta), Ieromonahul Alexander Golitzin (centru) și Arhidiaconul Ioan I. Ică jr. (stânga), în timpul conferinței teologului american, în sala de cursuri de la parter a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, 23 martie, 1998.

5. Asemeni lui Andrei Pleșu, cu al său binecunoscut „în România totul este de făcut”, Părintele recomanda cu obstinație țintele și mizele mari versus risipa de talent pe zone mici la care suntem predispuși. În opinia lui cuprinsul unui demers tare trebuia să epuizeze subiectul. Stau aici mărturie pe lângă traduceri, studiile și modalitatea unică în care au fost editate încă de la început titlurile de la „Deisis”, și cele 3 impresionante și cuprinzătoare volume ale *Canonului Ortodoxiei* bunăoară, coordonate de Părintele Profesor

Diacon Ioan Ică jr., în a căror largă cuprindere putem desluși ceva din moștenirea transmisă de Părintele Senior.

6. Felul în care Părintele Profesor încuraja îndrăzneala, ambiția cutezătoare a tinerilor în cercetarea științifică. Dacă atunci când preda, chipul și întreaga sa fire se transfigurau, amintind de *metamorphosis*-ul de pe Tabor, când întâlnea „un copil” cu sprinteneală în gândire și predispoziție a suferi „bătătură la fund” din pricina șederii îndelungate în scaunul bibliotecii, însăși ochii săi căpătau scilpiri de copil aproape nefirești, și era gata să se coboare la prospețimea învățelului spre a decola alături de el spre înalțuri de cunoaștere și trăire. Nu se plictisea niciodată de citit, nu se plictisea niciodată să fie deștept, nu obosea la ritmurile cunoașterii fără sfârșit, deosebind cu feroare binele și răul din toate capcanele noului.

7. Nu în ultimul rând, dimensiunea slujitoare a teologiei. „Teologia înseamnă slujire” - nu contenea a spune.

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, el însuși student al ilustrului Profesor Senior, recomanda cu îndreptățire să răscumpărăm tristețea despărțirii prin exprimarea recunoștinței față de cel care a „moșit” mai bine de 40 de generații de teologi. Sunt convins că fiecare din cei care l-au cunoscut ori i-au citit scrierile, traduceri sau îndemnul au făcut-o și o vor face și de aici înainte. Însă adevărata recunoștință se va vedea doar în măsura în care Biserica Ortodoxă Română va ști să-i fructifice de aici înainte opera. Scrierile și traduceri ale Părintelui Ioan Ică sr. se cuvîin reunite grabnic într-unul ori mai multe volume, spre a înlesni accesul celor de astăzi ca și al celor de mâine. Nu am cunoștință despre existența în formă tipărită a cursurilor sale de dogmatică și teologie fundamentală. În orice caz prelegerile sale trebuie recuperate fie și din notele de curs ale studenților săi mai râvnitori. Desigur că în acest sens Părintelui Profesor diacon Ică jr. îi revin îndoite responsabilități „succesore”, deopotrivă sentimentale ca și editorial - academice.

Recunoștința se manifestă nu doar prin amintire pioasă, ci și prin felul în care vom ști să transmitem și să ducem mai departe moștenirea seniorială a unui dascăl erudit ce și-a închinat jertfelnic setea de cunoaștere la prestolul iubirii de Hristos și de semenii.

Dacă Părintelui Ioan Ică sr. i se cuvîine de acum odihna veșnică, nouă în schimb, ne revine cu siguranță întreaga sa neodihnă din timpul vieții.

† Benedict Bistrițeanul, *Brațele Părintești: Despre părinți și copii în Parabola Fiului Risipitor*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021, 150 p.

Intr-o ținută grafică de invidiat, volumul Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, prefațat de către părintele lector univ. dr. Adrian Podaru, vine să vorbească omului zilelor noastre despre aspecte ce țin de actualitatea Evangheliei și a mesajului ei.

În dorit scurt cuvânt înainte, părintele prefațator subliniază aspecte ce țin de actualitatea demersului părintelui episcop. În același timp, dată fiind dimensiunea exegetică a întregului demers, ține să precizeze cu privire la aceasta următoarele: „Devreme ce textul biblic însuși este inspirat, devreme ce autorul prim al acestuia nu este omul scrib, ci Logosul Divin – indiscifrabil în esența Sa divină, însă cunoscut în măsura în care Se descoperă pe Sine – exegeza însăși a textului necesită iluminarea harului. Mai mult, această exegeză este potențial inepuizabilă, devreme ce Logosul Însuși este infinit și inepuizabil. Tezaurul exegetic crește și sporește continuu, iar interpretările validate de Biserică, departe de a se contrazice între ele, răspund, rând pe rând, provocărilor cu care se confruntă aceasta în epoci diferite, în contexte diferite, în generații diferite. Iar dacă provocarea însăși este nouă, nemiintâlnită până atunci, exegeza însăși ia forme noi, inedite, dar congruente cu hermeneutica în duhul Tradiției Patristice” (pp. 9-10).

Apoi, ierarhul autor se lansează într-o frumoasă și bine articulată exegeză, în cheia spiritualității, a unui episod important din cadrul Noului Testament. Înainte de a sublinia însă subtilitățile acestuia, vorbește despre Sfânta Scriptură și relevanța ei în viața

creștină. Aici, Preasfinția Sa ține să o definească drept „spovedania lui Dumnezeu” și arată care sunt aspectele ce concurg din această calitate a textului revelat: „Fiind „spovedania” lui Dumnezeu, înseamnă că are un caracter sintetizator, ne spune doar ceea ce ne este necesar. Și, în consecință, lectura ei presupune o asumare personală, de vreme ce însăși spovedania cere acest lucru. Altfel spus, Scriptura este o unică poveste de dragoste dintre Dumnezeu și fiecare om în parte. Este povestea mea. Astfel, este importantă în general, dar și în special, prin caracterul personal pe care îl are” (p. 21).

Cele 11 subunități tematice, acompaniate de o frumoasă concluzie, vin apoi să vorbească despre aspecte ce sunt deopotrivă fundamentale pentru teologie și viața duhovnicească. Cea dintâi este dedicată paternității spirituale (pp. 28-37). Raportându-o la Dumnezeu, autorul ajunge la concluzia că ea reprezintă chipul cel mai specific al Lui. Cu alte cuvinte, omul este invitat să-L descopere ca părinte, aceasta fiind, dacă vrei, cea mai fidelă reprezentare a divinului în sufletele credincioșilor. Referindu-se apoi la pericopa evanghelică în cauză, dânsul arată că: „Chipul paternității descris aici este cea mai completă formă prin care Dumnezeu își descoperă omului identitatea Sa: „Dumnezeu dragoste este” (1 Ioan 4, 8). Este cel mai cuprinzător chip al dragostei, atât cât omul o poate primi și experia. Când zici „părinte”, zici dragoste desăvârșită. Tocmai de aceea, taina mântuirii este descrisă în această povestire sub forma unei relații de paternitate și filiație, ca imagine „în oglindă, în ghicitură” (1 Corinteni 13, 12) a realității eshatologice” (p. 23).

Ca părinte, Tatăl se dăruiește, așa cum face orice om ce nu a suferit strămutări de conștiință, în relația cu copiii săi. Sesizând acest aspect, Preasfințitul Părinte Benedict aduce apoi în atenție viața ca dar și dăruire (pp. 39-49), pentru ca ulterior, în paginile următoarei unități tematice, să sesizeze, pe baza textului asupra căruia se apleacă cu acribie, diferența dintre „casă” și „acasă”, termeni-cheie nu doar ai pericopei, ci și ai vieții creștine (pp. 51-59).

Aspecte ce țin de modul în care paternitatea duhovnicească se ampretează asupra formării fiului, sunt apoi analizate în profun-

zime, în cadrul unor capitole precum: „Tatăl se bucură și îi respectă fiului dorința de cunoaștere” (pp. 61-69), „Tatăl se lasă judecat de fiii lui” (pp. 71-81) sau „Frații și tatăl lor” (pp. 93-93). Dimensiunea androgină a divinului și implicațiile ei teologice (pp. 95-105), fac apoi subiectul următoarei subunități tematice, în vreme ce în cadrul ultimelor două, dânsul se oprește asupra altor două elemente cu caracter de leitmotiv ale pericopei, respectiv raportul dintre mentalitatea de argat și chemarea la filiație (pp. 107-117), sau întoarcerea și modul în care se repercutează aceasta asupra familiei, căreia îi aduce bucurie (pp. 119-129).

Ample și bine documentate (pp. 132-141), concluziile vin să întregesc tabloul, bogat din punct de vedere al cromaticii duhovnicești, deschis de relatarea ierarhului autor. Dânsul conchide aici, arătând că: „Tabloul final al parabolei „Fiului risipitor” reprezintă ospățul pe care-l organizează tatăl evanghelic de bucurie că fiul său cel mic s-a întors acasă. Această întoarcere surprinzătoare, imprevizibilă, deși mult visată de părintele casei, este asemănată învierii spirituale, care se constituie în chiar miezul evangheliei. „A fost pierdut și s-a aflat” desemnează concluzia pe care Hristos dorește să o tragă în fața fiecărui itinerariu personal. El Însuși proclamă acest lucru atunci când afirmă: „Eu sunt ușă: de va intra cineva prin Mine, se va mântui... Eu am venit ca oile viață să aibă și din belșug să aibă” (Ioan 10, 9-10). Sau, în cuvintele Sfântului Apostol Pavel, această lucrare este exprimată în următorii termeni: El „voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (1 Timotei 2, 4)” (p. 132).

Amplă și bine documentată, dar scrisă în același timp într-un mod ce permite o lectură cu sufletul, lucrarea Preasfințitului Părinte Benedict, se constituie deopotrivă într-o exegeză, cât și într-o analiză, prin ochii spiritualității, a unui pasaj scripturistic de importanță primordială. Ea se cere descoperită, lecturată și re-lecturată și analizată în profunzime, oferind mult folos duhovnicesc și teologic oricărei categorii de cititori.

Ierom. Maxim Morariu

Mesajul de condoleanțe al Mitropolitului Andrei, la trecerea la Domnul a Părintelui Profesor Ioan Ică sn

Părintele Profesor Ioan Ică senior a trecut la cele veșnice luni, la vârsta de 89 de ani. Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului a transmis un mesaj de condoleanțe:

*Părintelui prof. Ioan Ică jr.,
Sibiu, jud. Sibiu*

Părinte profesor,

Dumnezeu l-a chemat la El pe tatăl dumneavoastră și pe profesorul nostru.

Așa cum ne-a învățat, dogmatist de marcă fiind, întemeiați pe cuvântul Sfântului Pavel, „știm că dacă acest cort, locuința noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri” (2 Corinteni 5, 1).

În acea casă, la loc de odihnă, să-l odihnească împreună cu toți aleșii Lui.

Condoleanțe întregii familii.

†ANDREI

*Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului*

Omagiu postum Părintelui și Profesorului Ioan Ică sn

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

In data de 12 aprilie, anul curent, a trecut la Domnul ilustrul profesor de teologie al Bisericii noastre, părintele profesor universitar dr. Ioan Ică (senior), căruia Dumnezeu m-a învrednicit să-i fiu student în perioada studiilor mele de licență la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, între 1996-1998, iar apoi și în timpul Studiilor Aprofundate, în anul următor, la aceeași facultate. Mărturisesc că, împreună cu eminentul său fiu, Părintele Arhidiacon Profesor Univ. Dr. Ioan I. Ică jr., mi-a marcat destinul și traseul intelectual și academic prin temeinica situare intelectuală pe care o avea în câmpul spiritualității și teologiei ortodoxe, precum și culturii române și universale, printr-o metodologie pe care reușea s-o transmită magistral studenților, masteranzilor și doctoranzilor. Sfinția sa preda, îndruma și călăuzea în tainele teologiei prin deschiderile formidabile reprezentate de cursurile sale electrizante, ale căror excursuri reprezentau adevărate festine existențial-intelectuale, apoi prin publicațiile teologice apărute în mod special la editura Deisis, atât sub semnătura sa, cât și a savantului său fiu. Îmi amintesc cu grație și nostalgie de referințele pe care le dezvolta verbal în timpul cursurilor sale, legate de o temă specială, de care era legat încă din timpul elaborării tezei Sfinției Sale de licență, aceea a distincțiilor și identității dintre iubirea *agape* și *eros* la Sfinții Părinți de limbă greacă, subiect pe care am ajuns să-l aprofundez ulterior în cadrul unei teze de doctorat la Facultatea de Teologie a Universității Aristotel din Tesalonica, Grecia. Îi datorez imens pentru această reușită și îi sunt dator cu rugăciune și recunoștință perpetuă.

Scurtă biografie

Părintele Profesor Ioan Ică s-a născut în Sibiu, în data de 9 septembrie 1932, într-o familie credincioasă, tatăl Ioan, angajat al CFR, de origine de lângă Mânăstirea *Dintr-un Lemn*, iar mama Susana din Ocna Sibiului. A fost cel mai mic din cei patru frați. Cea mai mare dintre surorile sale, intrată de timpuriu în monahism cu numele Fevronia, a avut o influență decisivă în decizia sa de a se înscrie la Institutul Teologic de Grad Universitar de la Sibiu, pe care l-a absolvit cu rezultate strălucite în 1955. O altă soră a Preacucerniciei

Sale a intrat de asemenea în monahism cu numele de Cristina.

A fost Licențiat al Facultății de Teologie Ortodoxă din Sibiu în 1955. Sub îndrumarea ieromonahului profesor Nicolae Mladin, viitorul mitropolit al Ardealului, a susținut teza de licență cu titlul: „Eros și Agape. O încercare de ontologie și sinteză morală”, notată cu 10 și calificativul excepțional.

A urmat timp de un an cursuri la Institutul Teologic Evanghelic din Sibiu. După absolvire, îndrumat printre alții de părintele profesor Dumitru Stăniloae, s-a dedicat studiului limbilor clasice și limbilor moderne: franceză, engleză, germană și neogreacă.

A urmat apoi cursurile de doctorat la Institutul Teologic Universitar din București (1958-1961), specializarea Teologie Fundamentală, Dogmatică și Simbolică Comparată. Continuând preocupările legate de primul contact oficial între Ortodoxie și Protestantism, în timpul patriarhului Ieremia al II-lea, a propus ca subiect de teză de doctorat, redactată sub îndrumarea domnului profesor Nicolae Chițescu: *Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopoulos*. Teza a fost susținută în anul 1974 și a fost notată de toți membrii comisiei cu nota 10 și calificativul excepțional.

Ca tânăr teolog, Ioan Ică a abordat subiecte teologice noi, de mare complexitate teologică, cum ar fi: trăsăturile esențiale ale teologiei lui Emil Bruner, axate pe concepția sa despre „punctul de legătură între cuvântul lui Dumnezeu și omul modern”; separația radicală dintre iubirea *eros*, ca specifică filosofiei grecești, și iubirea *agape*, ca specifică Noului Testament; specificul creștinismului după școala de teologie comparată de la Lund; teologia protestantă despre har și teologia energiilor necreate; concepții teologice eronate despre natură și har; triadologia Fericitului Augustin; probleme dogmatice în dialogul Sfântului Maxim Mărturisitorul cu ex-patriarhul monotelit Pyrrhus; importanța dogmatică a dialogului dintre Patriarhul Ecumenic Ieremia al II-lea și teologii protestanți de la Tübingen (1573-1581).

Datorită pregătirii sale teologice solide, fiind apreciat în mod deosebit și de preotul profesor Isidor Todoran de la Sibiu, în anul 1968 a fost numit prin concurs lector pentru Teologie Dogmatică și Simbolică la Institutul Teologic de Grad Universitar de la Sibiu.

În anul 1974 a fost promovat conferențiar, iar în 1976 a devenit profesor universitar de Teologie Dogmatică și Simbolică la Sibiu. În anul 1984 a obținut calitatea de coordonator de doctorat. Sub îndrumarea Preacucerniciei Sale au fost scrise teze de doctorat de o deosebită complexitate, noutate și actualitate. A desfășurat vreme de aproape cinci decenii o prodigioasă activitate didactică, timp în care a format un număr impresionant de licențiați, masteranzi și doctoranzi în Teologie, manifestând mereu exigență, dar și sprijin în afirmarea tinerilor merituosi, precum și o noblețe pedagogică deosebită.

Părintele Profesor a fost căsătorit vreme de 63 de ani cu doamna Irina, născută Soneri, licențiată în Teologie, avându-i ca nași pe Părintele Profesor Teodor Bodogae și pe preoteasa Silvia. Împreună au avut doi fii: pe părintele Ioan I. Ică jr., strălucit profesor de Spiritualitate la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna”, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, și pe Teodor, inginer.

A fost hirotonit diacon în 1971, preot în anul 1972, hirotesit iconom stavrofor în 1976. În anul 2017 a primit „Crucea patriarhală” din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Între 1978 și 1992 a fost redactor responsabil al revistei „Mitropolia Ardealului”, redevenită după 1989 „Revista Teologică.”

În 1994 s-a transferat, împreună cu fiul Ioan Ică jr., lector universitar, în interes de serviciu, la facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai (UBB) din Cluj-Napoca, unde, ales șef de catedră și decan (1996-2000), precum și precum și membru al Senatului UBB, a contribuit esențial la consolidarea învățământului teologic universitar clujean în cadrul UBB și afirmarea Facultății de Teologie Ortodoxă pe plan național și internațional. În acest răstimp, Facultatea a înregistrat un salt valoric pe toate planurile, situându-se a treia Facultate de Teologie Ortodoxă din țară, după cea de la București și Sibiu, cu vechi tradiții universitare. La încheierea mandatului său, a lăsat moștenirea primită îmbogățită cu noi împliniri în toate domeniile. A acreditat două secții, a sporit numărul cadrelor didactice

superioare cu încă doi profesori, doi conducători de doctorat, cinci conferențieri, șapte lectori, un asistent, promovând cu curaj elemente tinere într-o serie de discipline teologice importante; studiile aprofundate au sporit și ele de la două specializări, la toate cele patru secții ale teologiei (pastorală, didactică, asistență socială și artă sacră) și, în premieră absolută pentru UBB, în 1995 Ministerul Educației Naționale a aprobat conducerea doctoratului în teologie la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj, prin transferarea de la Sibiu și în calitate de conducător științific, susținându-se sub competența sa îndrumare științifică, un număr de douăzeci de teze de doctorat. Prin eforturile sale, Facultatea din Cluj a devenit IOD (Instituție Organizatoare de Doctorat), alături de cele din București și Sibiu. Tot prin eforturile sale, în 1997 UBB a oferit, pentru prima dată în istoria sa, titlul de Doctor Honoris Causa unui teolog, în persoana distinsului profesor de teologie și cardinal Tomáš Josef Špidlík de la Universitatea Gregoriană din Roma, eveniment ecumenic apreciat unanim în țară și peste hotare.

Pe lângă contribuția importantă în domeniul teologiei sistematice, pledând, prin numeroase studii și traduceri, pentru ancorarea acestora în tradiția autentică ortodoxă și revenirea la izvoarele patristice și pentru deschiderea în actualitate a învățământului teologic ortodox și promovarea a

generații de studenți și doctori în teologie, a desfășurat și o susținută activitate ecumenică pe plan local, în conferințele teologice interconfesionale, și pe plan internațional, ca reprezentant oficial al Bisericii Ortodoxe Române în dialogurile teologice ecumenice. A participat la diferite sesiuni ale Conferinței creștine pentru pace, iar în perioada 1978-1992 a fost redactor responsabil al revistei *Mitropolia Ardealului*.

Din anul 2000, Părintele Profesor Ioan Ică a fost profesor universitar consultant în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă de la Cluj, Președintele Comisiei Teologice și membru în Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, precum și membru în Comisia Sinodală pentru evaluarea academică a Facultăților de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română. Părin-

tele Ioan Ică senior a scris numeroase studii de specialitate în reviste teologice precum *Mitropolia Ardealului*, *Ortodoxia*, *Studii Teologice*, *Glasul Bisericii*, *Revista Teologică*. A tradus din opera teologului grec Nikos Nissiotis, precum și lucrările „Dialoguri la Athos: Între cer și pământ. Teologia rugăciunii minții” (Alba Iulia, 1994), „Patericul sinaitic” (Alba Iulia, 1994), Arhimandrit Vasilios, „Intrarea în împărăție. Elemente de trăire liturgică a tainei unității în Biserica Ortodoxă” (Sibiu, 1996), Alexandros Kalomiros, „Sfinții Părinți despre originile și destinul omului și cosmosului” (Sibiu, 1998).

Ca o încununare a muncii sale de patru decenii în slujba Bisericii și a învățământului universitar teologic românesc, cu prilejul împlinirii a 70 de ani, în data de 2 aprilie 2002, la Cluj, cu ocazia decorării de către Președintele României, Domnul Ion Iliescu, a 32 de personalități științifice și culturale clujene, Părintelui Profesor Ioan Ică i-a fost înmănat Ordinul Național „Serviciu Credincios în grad de Cavaler”, ca o răsplătire a meritelor sale deosebite pentru îndelungata sa activitate și contribuția sa la recunoașterea Municipiului Cluj-Napoca ca unul din centrele intelectuale de prestigiu ale țării.

Decorarea sa a reprezentat o cinstită și pentru întreaga comunitate academică clujeană, pentru Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj, ca și pentru Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, la afirmarea cărora a contribuit substanțial în deceniul petrecut la Cluj. În anul 2014 Senatul UBB i-a conferit titlul de Profesor Emerit în cadrul unei manifestări organizate la noul sediu al Facultății de Teologie Ortodoxă de pe strada Nicolae Ivan din Cluj-Napoca.

Pentru toți ucenicii săi și cei care l-au cunoscut, exemplul Părintelui Profesor Ioan Ică sn, de probitate, modestie și jertfire de sine pentru interesele Bisericii, luptându-se cu enorme greutate, este nu numai pilduitor dar și reconfortant.

Dumnezeu să-l așeze cu dreptii întru Împărăția Sa!

*Vrednicul de pomenire părinte prof. univ. dr. Ioan Ică (senior),
la un Târg de carte din Sibiu, în 14 octombrie, 2004.*

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj (aprilie 2021)

Semnalăm apariții editoriale:

- Prof. univ. dr. **Marcel Muntean**, *Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca*, Ed. **Renașterea, Cluj-Napoca, 2021**,

- Prof. univ. dr. Mircea-Gelu Buta, *Vremuri de molimă*, Ed. **Renașterea, Cluj-Napoca, 2021**,

- Ioan Bunea, *Viața și activitatea Fericitului Augustin*, teză de licență, lucrare prefațată și îngrijită de Pr. Prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Ed. **Renașterea, Cluj-Napoca, 2020**.

*

Vineri, 2 aprilie 2021, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia**, decanul facultății a susținut on line, conferința: *Fericirea în concepția marilor gânditori antici. Ce-a mai rămas valabil până astăzi ?* Este a treia dintr-o serie de 12 conferințe organizate de Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, puse sub egida *Fericirea: imposibilul necesar și adresate publicului larg*.

*

Vineri, 2 aprilie 2021, s-a desfășurat în mediul online cea de-a VII-a ediție a **Simpozionului Național de Martirologie, sub genericul Morții (ne)uitați ai comunismului. Topografia represiunii, între arheologia crimelor și locurile memoriei. Omagiere publică și cultivare liturgică**, organizat de Arhiepiscopia Alba Iuliei, Muzeul Național al Unirii, Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, Memorialul Aiud și Mănăstirea „Sfânta Cruce” de la Aiud. Facultatea noastră a fost reprezentată de doi studenți-doctoranzi care au susținut comunicări:

- Pr. drd. Petru Buran, *Părintele Daniil (Sandu) Tudor - Marginalii la o (posibilă) viață administrativ-bisericească*,
- Drd. Călin Emilian Cira, *Pavel Climescu - preot de țară în vremurile comuniste*.

*

Luni, 5 aprilie 2021, cu prilejul împlinirii a 70 de ani de viață a părintelui Iustin Tira, vicarul eparhial al Arhiepiscopiei Clujului a fost organizată, cu participarea ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, o manifestare aniversară, la biserica „Sfântul Dimitrie cel Nou” (cartierul Gheorgheni). În cadrul evenimentului a fost lansat volumul *Slujire și dăruire. Omagiu Părintelui vicar Iustin Tira*, apărut la Editura **Renașterea**, conținând mărturiile și evocările unor ierarhi, a celor care îl cunosc, sau au colaborat de-a lungul timpului cu părintele vicar. Cartea este coordonată de Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă (care a făcut și prezentarea ei) și Pr. dr. Cornel Coprean. Au publicat material în acest volum: **PS. Lect. univ. dr. Benedict (Valentin-Cosmin) Vesa Bistrițeanul**, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia**, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. univ. dr. Alexandru Moraru, Pr. prof. univ. dr. Valer Bel, Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, Prof. univ. dr. Mircea-Gelu Buta, Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța, Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci, Pr. lect. univ. dr. Bogdan Ivanov, Dr. Dacian But-Căpușan.

*

În zilele de 6 și 7 aprilie 2021 Facultatea de Teologie Ortodoxă a organizat conferința online *Romanian Orthodox Old Testament Studies (ROOTS)* cu titlul *Hermeneutică biblică: Vechiului Testament – tradiție și (post)modernitate [exigențe academice, cercetare biblică și exegeză liturgico-pastorală]*

Au fost susținute următoarele comunicări:

- Pr. prof. dr. John Behr (University of Aberdeen), *From Bible to Scripture*,

- Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, *Hermeneutica patristic-filocalică*,

- Pr. lect. univ. dr. Constantin Pogor (Institut Théologique Orthodoxe Apôtre Paul Bruxelles), *L'expression le livre de la vie a Qumran et dans les textes bibliques*,

- Pr. lect. univ. dr. Cezar Hârlăoanu (Facultatea de

Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” - Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași), *Frământături biblice contemporane: despre lectura Vechiului Testament*,

- Pr. lect. univ. dr. Cătălin Vatamanu (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” - Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași), *Ieremia 29, 4-14. O lecție profetică a trecutului pentru modernitate ?*

- Diac. lect. univ. dr. Iosif Stancovici (Facultatea de Litere, Istorie și Teologie - Universitatea de Vest din Timișoara), *Unitatea Psalmilor 119-133 (cântările treptelor respectiv Catisma a XVIII-a) din perspectiva cercetărilor exegetice patristice și a științelor biblice contemporane*,

- Lect. univ. dr. Eusebiu Borca (Departamentul de Teologie Ortodoxă - Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca, Centrul Universitar de Nord din Baia Mare), *Semnificațiile duhovnicești ale recensământului din pustiul Sinai (Nm 1)*,

- Pr. lect. univ. dr. Ion Resceanu (Facultatea de Teologie Ortodoxă - Universitatea din Craiova), *Vechiul Testament în arta universală: actul hermeneutic între descriptiv și normativ*,

- Lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa, *Iubire părintească vs brutalitate în reprezentarea bizantină a jertfei lui Avraam*.

*

Joi, 8 aprilie 2021, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia** a participat la Emisiunea „Cuvânt pentru suflet” de la Televiziunea Trinitas TV, cu tema: „*Lucrarea în ascultare*”. *Paradigme postmoderne în logica Patericului*.

*

În seria Conferințelor Duhovnicești din Postul Mare organizate de ASCOR Cluj-Napoca, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia** a susținut, on line, joi, 8 aprilie 2021, prelegerea: *Inconștientul - în selecția partenerului de viață. Are îndrăgostirea vreo logică?*

*

Vineri, 9 aprilie 2021, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia** a susținut on line prelegerea: „*Eros*” și „*tanatos*” în „*construcția*” emoționalului. *Gestionarea agresivității în viața individuală și colectivă*, a patra din seria de conferințe organizate sub egida *Fericirea: imposibilul necesar*.

*

Luni, 12 aprilie 2021, **Părintele prof. univ. dr. emerit Ioan Ică senior a trecut la cele veșnice la venerabila vârstă de 88 de ani. Între anii 1994-2000 a fost profesor titular la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, unde era cadru didactic asociat din 1991. În perioada 1996-2000 a îndeplinit funcțiile de șef al catedrei de Teologie pastorală și decan al instituției**, precum și membru al Senatului Universității „Babeș-Bolyai”, contribuind esențial la consolidarea și afirmarea învățământului teologic superior ortodox clujean. În timpul mandatului său de decan, Facultatea a cunoscut un salt valoric fără precedent. S-a înființat, prin contribuția sa decisivă, prima școală doctorală de Teologie din cadrul UBB, la **Facultatea de Teologie Ortodoxă, fiind primul conducător de doctorat**. Au fost susținute aici, sub competența sa îndrumare, un număr de 20 teze de doctorat, cu teme de o deosebită importanță și actualitate în Teologia contemporană. În anul 2014 Senatul UBB i-a conferit titlul de profesor emerit.

*

La Galeriile Făclia din Cluj-Napoca a avut loc luni, 12 aprilie 2021, vernisajul celei de-a II-a ediții a expoziției de Artă sacră. Expun Pr. conf. univ. dr. Marin Cotețiu, lect. univ. dr. Răzvan-Alin Trifa, lect. univ. dr. Marius-Dan Ghenescu, diac. Nicolae Bălan, studenți și absolvenți ai specializării Artă sacră din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca: Călin Vădan, Gabriel Solomon, Elizaveta Mașchin, Andrei Lungu, Maria Silaghi, Loredana Lorinț, Vasile Adrian Belbe.

*

Vineri, 16 aprilie 2021, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia** a susținut on line prelegerea: *O definiție a nefericirii: emoționalul în derivă*, a cincea din seria de conferințe organizate sub egida *Fericirea: imposibilul necesar*.

În zilele de 15 și 16 aprilie 2021, reprezentanții Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior (ARACIS), Pr. prof. univ. dr. Răzvan Stan (Universitatea din Craiova), Pr. prof. univ. dr. Dumitru Vanca (Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia) și Prof. univ. dr. Adriana Lucaci (Universitatea de Vest din Timișoara) au vizitat Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în cadrul procesului de evaluare instituțională a specializărilor Teologie pastorală, Teologie asistență socială și Artă sacră, pentru recredințarea acestora în intervalul 2021-2026.

*

Duminică, 18 aprilie 2021, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia** a realizat Emisiunea „Ortodoxia – Fântâna Vieții” la Radio **Renașterea**, emisiune transmisă „live” pe pagina de facebook a Radioului „Renașterea” și a Radioului „Doxologia” Iași. Invitatul emisiunii a fost Pr. drd. Grigore-Toma Someșan, iar tema dezbaterii *Dorința de întâietate: motor al progresului sau hrănire a orgoliului și concurențial patologic*.

*

Marți, 20 aprilie 2021, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia** a înregistrat o emisiune pentru TV „Vocea Evangheliei” de la Timișoara pe tema *Anturaj și influențe în areal religios*.

*

În perioada 19-25 aprilie 2021 a avut loc la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca ultima săptămână duhovnicească a Postului Mare

Luni, 19 aprilie 2021, a fost săvârșit Ceasul I, la Capela Facultății, iar seara, la Catedrala Mitropolitană, Pavcernița Mare. A predicat Pr. Ioan Buftea, Protopop de Dej,

Marți, 20 aprilie 2021, a fost săvârșit Ceasul al III-lea, la Capela Facultății, iar seara, la Catedrala Mitropolitană, Pavcernița Mare. A predicat Ierom. Arsenie Oșovei (Mănăstirea Vad),

Miercuri, 21 aprilie 2021, a fost săvârșită, la Capela Facultății, Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte Sfințite (începând ora 12,00, a predicat Protos. Dr. Iosif Moldovan, (slujitor al Catedralei Mitropolitane), iar seara, la Catedrala Mitropolitană, Pavcernița Mare. A predicat Pr. Dorel Gălan (Parohia Sf. Mare Mc. Gheorghe din Cluj-Napoca),

Joi, 22 aprilie 2021, a fost săvârșită Utrenia, la Capela Facultății, iar seara la Catedrala Mitropolitană, Pavcernița Mare. A predicat Pr. drd. Ionuț Chira (duhovnic II al Seminarului Teologic din Cluj-Napoca),

Vineri, 23 aprilie 2021 (Sf. Mare Mc. Gheorghe) a fost săvârșită, la Capela Facultății, Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte Sfințite, iar seara, Sfințirea Mică a Apei,

Sâmbătă, 24 aprilie 2021 (Sâmbăta lui Lazăr, Sf. Ierarhi Ilie Iorest, Simeon Ștefan, Sava Brancovici și Iosif Mărturisitorul) a fost săvârșită, la Capela Facultății, Sfânta Liturghie a Sf. Ioan Gură de Aur, urmată de Parastasul de obște pentru cei adormiți. A predicat Pr. lect. univ. dr. Paul Siladi, iar seara s-a săvârșit Vecernia Mare cu Litie,

Duminică, 25 aprilie 2021 a fost săvârșită Utrenia și Sfânta Liturghie a Sf. Ioan Gură de Aur, iar seara Vecernia și Pavcernița Mică, la Catedrala Mitropolitană. Î. P. S. Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a susținut o cateheză.

*

Prohiile Turda Capelă I și Turda Capelă II au organizat în perioada Postului Mare mai multe întâlniri duhovnicești, pe tema *Prin Cruce, la Înviere. Importanța postului, a rugăciunii și a pocăinței în viața creștinului*. Au fost invitate cadre didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca:

7 aprilie 2021, Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău,

14 aprilie 2021, **Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia**, a oficiat slujba Canonului celui Mare a Sfântului Andrei Criteanul și a susținut conferința *Demnitatea suferinței și cultura inimii*,

21 aprilie 2021, Diac. lect. univ. dr. Olimpiu-Nicolae Benea.

Dr. Dacian But-Căpușan

† VASILE Someșanul
EPISCOP EMERIT AL
ARHIEPISCOPIEI VADULUI,
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Aprilie 2021

04 aprilie (Duminica Sfintei Cruci)

În Paraclisul Episcopal, asistă la Sfânta Liturghie, în cadrul căreia rostește ecfonise și binecuvântări.

05 aprilie

La Biserica „Sfântul Dimitrie cel Nou” din cartierul clujean Gheorgheni, participă la evenimentul aniversar organizat în cinstea părintelui Iustin Tira, vicar eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, cu prilejul împlinirii a 70 de ani de viață.

06 aprilie

Face o vizită pastorală la Mănăstirea Nicula (stareț: arhimandrit Nicolae Moldovan), unde petrece câteva momente în rugăciune la „Icoana Făcătoare de minuni a Maicii Domnului”.

Preașfințitul Părinte Vasile Someșanul, împreună cu Pr. Radu Bob (foto stânga), slujitor la Capela „Sf. Ierarh Vasile cel Mare și Sf. Iulian din Tars” din cadrul Așezământului de vârstnici din localitatea Popești, Cluj.

11 aprilie (Duminica Sfântului Ioan Scărarul)

Asistă la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Episcopal, rostind ecfonise și binecuvântări.

18 aprilie (Duminica Sfintei Maria Egipteanca)

În Capela „Sf. Ierarh Vasile cel Mare și Sf. Iulian din Tars” din cadrul Așezământului de vârstnici din localitatea Popești, jud. Cluj (slujitor: Pr. Radu Bob), asistă la Sfânta Liturghie, în cadrul căreia rostește ecfonise și binecuvântări. La finalul Sfintei Liturghii, participă la Slujba Parastasului săvârșit pentru adormitul întru Domnul Horațiu Iulian Șolea, fiul ctitorilor Așezământului.

22 aprilie

Face o vizită în parohia „Adormirea Maicii Domnului”, din cartierul clujean Mănăstur (parohi: Pr. Protopop Hognogi Dănuț Liviu și Pr. Dorin Ioan Ielciu), iar în cimitirul parohial se reculege preț de câteva clipe și aduce rugăciune la mormântul părinților.

A consemnat Pr. Gheorghe-Daniel Puian

† BENEDICT Bistrițeanul
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI,
FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Aprilie 2021

1 aprilie: de la ora 9, predă online studenților din anul III cursul de „Spiritualitate Ortodoxă”, și de la ora 17, cursul de „Limbă și literatură siriacă” (anul II).

2 aprilie: program de audiențe la birou; de la ora 16, slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Parohia Rebra (Protopopiatul Năsăud). Rostește un cuvânt de învățătură.

3 aprilie: săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Mănăstirea Cormaia (Protopopiatul Năsăud).

4 aprilie: în Duminica a III-a din Post, liturghisește și predică în Parohia Cornești (Protopopiatul Huedin). Sfințește catapeteasma Paraclisului de la demisolul bisericii. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupușan, Protopop de Huedin; de la ora 16, slujește Sfânta Taină a Maslului la Mănăstirea Cheile Turzii (Protopopiatul Turda). La finalul slujbei, rostește un cuvânt de folos duhovnicesc.

5 aprilie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial; de la ora 15, predă online seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă” (anul III), iar de la ora 17, cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriacă” (Master, anul I); de la ora 18, în Biserica Sfântul Dimitrie cel Nou, alături de ÎPS Mitropolit Andrei și de PS Vasile, participă la slujba de Te-Deum, la împlinirea vârstei de 70 de ani a PC Pr. Iustin Tira, vicar eparhial.

6 aprilie: vizitează tabăra tinerilor din cadrul ASCOR în localitatea Mărișel; de la ora 17, slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite la biserica din complexul studențesc Hașdeu. Rostește un scurt cuvânt de învățătură. De la ora 20 participă online la conferința „Hermeneutică Biblică: Vechiul Testament - Tradiție și (Post)modernitate. Exigențe academice, cercetare biblică și exegeză liturgico-pastorală”. În deschiderea întâlnirii, rostește un cuvânt introductiv.

7 aprilie: program de audiențe la birou; de la ora 18, în Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăstur, slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

8 aprilie: de la ora 9, predă online studenților din anul III cursul de „Spiritualitate Ortodoxă” și, de la ora 13, cursul „Limbă și literatură siriacă” (anul II); de la ora 16, cu ocazia Zilei Internaționale a rromilor, slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în comunitatea de rromi din Parohia Turda-Fabrici. Rostește predica ocazională, subliniind universalitatea mântuirii și importanța unei vieți cu Hristos, aproape de Biserică. Oferă diplomă de aleasă cinstire Pr. Marin Trandafir Roz, parohul bisericii.

9 aprilie: program de audiențe la birou; de la ora 16⁰⁰, slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite și predică în Catedrala Moșilor (Parohia Huedin III) din localitatea Huedin;

10 aprilie: săvârșește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal.

11 aprilie: în Duminica a IV-a din Post, liturghisește și predică în Parohia Năsal (Protopopiatul Huedin). Binecuvintează lucrările de renovare executate în interiorul și în exteriorul bisericii vechi. Sfințește clopotele care vor fi așezate în turla noii biserici, în stadiu de construcție. Ridică la rangul de iconom pe PC Pr. Grigore Bolbos, parohul bisericii. Oferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” domnului Iuliu Gătej (prim-epitrop), Ordinul „Mihai-Vodă” domnului Niculaie Mureșan (consilier parohial), Ordinul „Sfântul Pahomie de la Gledin” domnului Vasile Ștefan (fiu al satului), Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură domnului Romulus Mârza (Primarul Comunei Țaga), Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură domnului Dumitru Paul Știr (Pri-

marul Comunei Căianu Mic), Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură doamnei preotese Carmen Vicuța Bolbos și diplome de aleasă cinstire ostenitorilor parohiei. De la ora 17, săvârșește Sfânta Taină a Maslului în Parohia Ilva Mare din Protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt de învățătură despre asumarea crucii, în legătură cu simbolistica Tainei săvârșite.

12 aprilie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial. De la ora 15, predă online seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă” (anul III), iar de la ora 17, cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriacă” (Master, anul I).

13 aprilie: de la ora 17, slujește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Parohia Sfântul Pahomie de la Gledin din Municipiul Bistrița.

14 aprilie: de Sfântul Pahomie de la Gledin, săvârșește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite în Parohia Gledin (Protopopiatul Bistrița), cu ocazia hramului. De la ora 13, în Parohia Apalina (Protopopiatul Reghin, Arhiepiscopia Alba Iuliei), oficiază slujba înmormântării pentru adormitul întru Domnul Pr. Vlad Marian. De la ora 17, slujește Denia Canonului cel Mare în Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăstur.

15 aprilie: de la ora 9, predă online studenților din anul III cursul de „Spiritualitate Ortodoxă”; de la ora 11, în mediul virtual, participă la conferința „Libertate religioasă și prevederi sanitare în Uniunea Europeană în timp de pandemie”, organi-

Preașfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, oficiind Sfânta Liturghie înconjurat de un sobor de preoți și diaconi în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, în Duminica a V-a din Post, 18 aprilie.

zată de Cancelaria Sfântului Sinod și reprezentanța Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene. De la ora 17, predă cursul online de „Limbă și literatură siriacă” (anul II).

16 aprilie: de la ora 8, săvârșește Liturghia Darurilor mai înainte sfințite și Taina Sfântului Maslu în Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăstur. Rostește un cuvânt de învățătură. De la ora 17, în Parohia Sfânta Treime din Municipiul Bistrița, slujește Denia Acatistului Bunei Vestiri și rostește predica.

17 aprilie: slujește Vecernia cu Litie și rostește un cuvânt de învățătură în Catedrala Mitropolitană.

18 aprilie: în Duminica a V-a din Post, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi liturghisește și predică în Catedrala Mitropolitană.

19 aprilie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial. De la ora 15, predă online seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă” (anul III), iar de la ora 17, cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriacă” (Master, anul I).

20 aprilie: în Biserica Buna Vestire, din Municipiul Satu-Mare, participă la înmormântarea adormitului întru Domnul Constantin Lauran, tatăl Preașfințitului Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei.

A consemnat Diac. Sergiu Iustin Pop, secretar de cabinet.

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde herțiene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Aprilie 2021

1 aprilie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot paroh la parohiile Aruncuta (protopopiatul Cluj I) și Buteni (protopopiatul Huedin).

La Unitatea Militară 01463 din Florești, protopopiatul Cluj I, participă la ceremonialul organizat cu prilejul trecerii în rezervă a preotului militar din cadrul Regimentului 50 Rachete Antiaeriene „Andrei Mureșianu”. Săvârșește o slujbă de Te-Deum, rostește un cuvânt duhovnicesc și îi conferă părintelui Traian Chircu, Ordinul „Mihai Vodă”.

În capela din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitei întru Domnul, Cornelia Pascu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În cadrul Serilor Duhovnicești organizate de A.S.C.O.R. Cluj, susține on-line conferința cu titlul „Răstignire și Înviere”.

2 aprilie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Pavcerniței Mari și rostește un cuvânt de învățătură.

3 aprilie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Lorand Emanuel Kömives de la parohia Pădureni, protopopiatul Gherla.

4 aprilie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” cântăreților catedralei (Vlad Alexandru Zurgălău, Raul Daniel Lăcătuș și Vlăduț Sărmaș). Conferă Ordinul „Mihai Vodă” paracliserilor catedralei (Dănuț Ionuț Moldovan, Paul Gabriel Crețu, Ioan Sterp, Daniel Trif, Dragoș David Topan, Dan Grigore Cerceș și Efreim Neacșu).

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză. Hirotesește întru duhovnic pe PC Pr. Ioan Neamțiu de la parohia Cetan, protopopiatul Dej.

5 aprilie

În Biserica „Sfântul Dimitrie cel Nou” din cartierul clujean Gheorgheni (parohi: Pr. Iacob Cismaș, Pr. Iustin Tira și Pr. Andrei Dutca), participă la festivitatea organizată cu prilejul împlinirii a 70 ani de viață de către PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Săvârșește o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă părintelui sărbătorit, din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Medalia și Diploma Omagială „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”.

Participă la momentul festiv al lansării volumului „Slujire și dăruire – omagiu părintelui vicar Iustin Tira”, coordonat de Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă și Pr. Dr. Cornel Coprean.

6 aprilie: În biserica mare a Mănăstirii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric, cu prilejul finalizării etapei principale în construcția noii biserici din Agrieșel, filie a parohiei Agrieș, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Ionuț-Mitruț Pop-Ursu), lucrare îngrijită de obștea mănăstirii, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte Sfințite și rostește cuvântul de învățătură. Conferă maicii starețe, stavrofora Veronica Coțofană și părintelui duhovnic, protosinghelul Siluan Fărcaș, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Acordă distincția „Crucea Transilvană” domnului Ioan Pugna și conferă doamnei Floare Pop, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

7 aprilie: Acordă un interviu, pe tema importanței Bisericii în perioada de pandemie, ziarului on-line „Evenimentul Zilei”.

Face o vizită pe șantierul de pictare în tehnica mozaic al Catedralei Mitropolitane. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

8 aprilie: La Centrul Cultural „Dacia” din Bistrița, la inițiativa domnului Emil Radu Moldovan, președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, participă la Rugăciunea Ecumenică organizată în contextul pandemiei ce a cuprins lumea întreagă. Rostește rugăciunea îndătinată pentru încetarea pandemiei și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul Mănăstirii „Pantocrator” de pe Valea Viilor din Beclean.

9 aprilie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, realizează o emisiune pascală pentru postul de televiziune Trinitas TV.

10 aprilie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

11 aprilie: În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” a parohiei Câmpia Turzii I, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părinții parohi Virgil Cerceș și Marcel Gheberta. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului primar al municipiului, Dorin Nicolae Lojigan și domnului Voicu Oprean. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

14 aprilie: În Catedrala Mitropolitană „Sfânta Treime” din Sibiu, în sobor de arhierei, săvârșește slujba de înmormântare pentru adormitul întru Domnul, Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan I. Ică (senior). Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca, slujește Denia Canonului celui Mare al Sfântului Andrei Criteanul și rostește un cuvânt de învățătură.

15 aprilie: Participă on-line la Conferința „Libertate religioasă și prevederi sanitare în Uniunea Europeană în timpul pandemiei”, organizată de Cancelaria Sfântului Sinod, împreună cu Reprezentanța Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica Mănăstirii „Sfânta Troiță” din Feleacu, protopopiatul Cluj I (parohi: Arhim. Alexandru Ghent și Pr. Aurel Someșan), oficiază slujba de înmormântare pentru adormita întru Domnul, preoteasa Eugenia, soția părintelui Simion Cristea, fost slujitor la parohiei Schimbarea la Față de pe bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Transmite on-line un mesaj cu prilejul împlinirii a 65 ani de la înființarea Liceului „Gheorghe Pop de Băsești” din Cehul Silvaniei, județul Sălaj.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

16 aprilie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În biserica Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, slujește Denia Acatistului Bunei Vestiri. Rostește un cuvânt de învățătură.

Prezidează sinaxa cu obștea Mănăstirii Nicula. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

17 aprilie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Cimitirul „Crișan” din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Nicolae Toderici. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită în protopopiatul Bistrița. Vizitează parohia Mureșeni Bârgăului (paroh: Pr. Andrei Cotuțiu) și Mănăstirea „Piatra Fântânele”.

În Paraclisul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” din incinta Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița, asistă la slujba Vecerniei, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

18 aprilie: În biserica parohiei Tureac, protopopiatul Bistrița, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom pe părintele paroh Cristian-Grigore Ianchiș. Conferă Ordinul „Mihai Vodă”, domnului Vasile Șut, primarul comunei Tiha Bârgăului.

În curtea bisericii din Tureac, săvârșește slujba de binecuvântare a noului monument al eroilor și cea a Parastasului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

19 aprilie: Realizează o emisiune, dedicată Vinerii celei Mari, pentru postul de televiziune TVR 3.

În Biserica „Buna Vestire” din Satu Mare, săvârșește o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, Constantin Lauran, tatăl Preasfințitului Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei. Rostește un cuvânt de mângâiere.

20 aprilie: La Chilia „Sfinții Părinți Athoniți Siluan și Sofronie” de la Lăzești, județul Alba, îl vizitează pe Ieromonahul Rafail Noica.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

21 aprilie: Acordă un interviu, cu tema importanței sărbătorii Învierii Domnului, publicației on-line InfoBistrița.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei și pe Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiereu Vicar.

22 aprilie: În capela mortuară din localitatea Maieru, Protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Radu Daniel Mureșan și Pr. Ioan Lăpuște), oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, conferind Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” cântăreților Catedralei Mitropolitane și Ordinul „Mihai Vodă” paracliserilor Catedralei, 4 aprilie, 2021.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză.

12 aprilie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial participă la întâlnirea cu preoții militari și preoții din penitenciare din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Acordă, din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Medalia și Diploma Omagială „2020 – Anul omagial al pastorației părinților și copiilor și Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”, PC Pr. Sorin Medrea de la Baza Aeriană 71 – Câmpia Turzii, PC Pr. Radu Cotuțiu de Inspectoratul Județean de Jandarmi Cluj, PC Pr. Ioan Vlașin de la Penitenciarul Bistrița, PC Pr. Cristian Marțian de la Brigada 81 Mecanizată „General Grigore Bălan” din Bistrița și PC Pr. Doru Adrian Antoneac de la Penitenciarul Gherla.

Face o vizită în parohia Ciurila, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Mircea Sandu). Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

13 aprilie: În curtea bisericii din localitatea Boian, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Viorel-Vasile Feșnic), oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Lia Mureșan. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită în protopopiatul Turda. Vizitează Mănăstirea „Sfânta Treime” de la Sopor de Câmpie și parohia Frata (paroh: Pr. Marius-Ionuț Souca).

În biserica din cartierul Apalina, al municipiului Reghin, județul Mureș, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, preot Vlad Marian, fiu duhovnicesc al Înaltpreasfințitului Sale. Rostește un cuvânt de mângâiere.

➤ Întru Domnul Sever Ursa, profesor, membru al Uniunii Scriitorilor. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În biserica parohiei Sângeorz-Băi I (paroh: Pr. Dacian Dumitru Șanta), asistă la Pavcernița Mare, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

23 Aprilie (Sfântul Mare Mucenic Gheorghe): Cu prilejul hramului, în biserica din cartierul clujean Grigorescu (parohi: Pr. Dorel Gălan și Pr. Daniel Crișan), slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai Înainte Sfințite și rostește cuvântul de învățătură. Acordă domnului Ștefan Gadola distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului Ioan Alexa, Vasile Sabău și Emil Prunean, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PC Arhid. Alexandru Adrian Salvan de la Catedrala Mitropolitană.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Pavcerniței Mari și slujește la Litie. Rostește un cuvânt de învățătură.

24 Aprilie (Sfinții Ierarhi Transilvăneni. Sâmbăta lui Lazăr)

Pe esplanada Catedralei Greco-Catolice din Cluj-Napoca, asistă la momentul festiv al întronizării Preasfințitului Părinte Claudiu-Lucian Pop în demnitatea de Episcop de Cluj-Gherla. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul Eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

25 Aprilie (Intrarea Domnului în Ierusalim): Pe o scenă, special amenajată în curtea Mănăstirii „Sfânta Elisabeta” din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Samuel Cristea, duhovnicul Seminarului Teologic.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj, slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Luni. Rostește o cateheză. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Vlad Augustin Ciotlăuș, Sergiu Daniel Vladimir Amăriucăi și Alexandru Pop, curatori ai Catedralei.

26 Aprilie (Sfânta și Marea Luni): Participă on-line la conferința având ca tematică libertatea religioasă în pandemie, organizată de Cancelaria Sfântului Sinod, împreună cu Reprezentanta Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene.

În paraclisul Parohiei „Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu” din Florești, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Dănuț Gordan), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Marți. Săvârșește slujba de sfințire a Crucilor ce vor fi așezate pe noua biserică parohială. Rostește un cuvânt de învățătură.

27 Aprilie (Sfânta și Marea Marți): Transmite, prin intermediul presei, mesajul de Sfintele Paști către credincioșii din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În curtea Centrului Eparhial, împarte daruri persoanelor aflate în evidența sectorului misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din filia Mărtinești a parohiei Comșești, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Ioan-Dănuț Rad), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Miercuri. Rostește un cuvânt de învățătură.

28 Aprilie (Sfânta și Marea Miercuri): Face o vizită în noul Cimitir Eparhial de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca, aflat în pragul inaugurării. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În biserica din Căian, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Constantin Neguț), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Joi. Rostește un cuvânt de învățătură.

29 Aprilie (Sfânta și Marea Joi)

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia și sfințește pâinea și vinul ce vor fi oferite credincioșilor de Paști. Rostește cuvântul de învățătură. Împlinește tradiționalul ritual al spălării picioarelor.

În sala „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, îi vizitează pe tinerii ce se ocupă cu pregătirea Sfințelor Paști.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia celor douăsprezece Evanghelii. Rostește un cuvânt de învățătură.

30 Aprilie (Sfânta și Marea Zi de Vineri)

În Catedrala Mitropolitană, asistă la momentul liturgic al scoaterii din Altar a Sfântului Epitaf.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Prohodului Domnului și împlinește ritualul înconjurării bisericii. Rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Sfântul Maxim Mărturisitorul, încurajându-ne „să cutezăm a Te chema Tată, pe Tine, Dumnezeu Cel ceresc”

Ioan Lisandru Bălan

nul din Sfinții Părinți care s-au referit la ecfonisul de dinaintea Rugăciunii Domnești este Sfântul Maxim Mărturisitorul, marele apărător al ortodoxiei. În scopul conștientizării rolului acestui ecfonis, fie schițată aici o analiză a felului în care Sfântul Maxim îl amintește în *Mistagogia* sa.

La începutul celui de-al 24-lea capitol al *Mistagogiei*, capitol în care Sfântul Maxim explică însemnătatea elementelor Sfintei Liturghii, ecfonisul care introduce Rugăciunea Domnească este considerat ca aparținând în aceeași unitate liturgică cu ea. Această unitate este descrisă în felul următor (PG91:704D):

„Prin rugăciunea prin care ne învrednicim să [Îl] numim pe Dumnezeu Tată se indică cea mai adevărată înfiere în harul Duhului Sfânt.”¹

Ediția Migne traduce această scurtă descriere în felul următor:

„Par la prière, par laquelle nous sommes jugés dignes d'appeler Dieu notre Père, [est réalisé] l'adoption tout à fait réelle dans la grâce du Saint-Esprit.”²

Una din cele mai folosite traduceri în limba engleză redă pasajul după cum urmează:

„By the prayer through which we are made worthy to call God our Father we receive the truest adoption in the grace of the Holy Spirit.”³

¹ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia. Cosmosul și sufletul, chipuri ale bisericii*, trad. Dumitru Stăniloae, Ed. ÎMBOR, București, 2000, p. 40.

² Maxime le Confesseur, *La Mistagogie*, trad. Marie-Lucie Charpin-Ploix, col. „Les Pères dans la foi” 92, éd. Migne, Paris, 2005, p. 139.

³ Maximus Confessor, *The Church's Mystagogy*, în: *Maximus Confessor - Selected Writings* (Classics of Western Spirituality), translated by George Berthold, Paulist Press, 1985, p. 207

După cum se vede, singura eventuală dilemă minoră ar fi legată de felul în care ar trebui tradusă corespondența stabilită de Sf. Maxim între elementul liturgic (unitatea Rugăciunii Domnești și a ecfonisului care o introduce), pe de o parte, și actul haric, pe de altă parte. Corespondența este tradusă fie ca o indicare, fie ca o realizare, fie ca o primire.

Totuși, plecând de la cele trei citate care arată felul identic, în rest, în care fragmentul a fost înțeles, se poate însă presupune că în *toate* traducerile contemporane (și în greaca modernă, și în rusă etc.) mesajul Sfântului Maxim este cât se poate de *clar*:

Prin rugăciunea „Tatăl nostru”, suntem învredniciți să Îl numim pe Dumnezeu „Tată”. În cadrul acestei rugăciuni, pe care Hristos a lăsat-o oamenilor, Persoana cerească a Tatălui Creator și Atotțiitor este *numită* de cei care se adună în Hristos „Tată”. Cu alte cuvinte, ei îndrăznesc să Îl *cheme pe nume*. Ne putem întreba: Merit eu – sluga netrebnică, care pentru tot ce face ar fi demnă doar de osândă – să mă pot adresa Lui numindu-L „Tată”? Răspunsul este: Dumnezeu, învrednicește-mă Tu să te chem așa și nu mă osândi pentru asta, dă-mi Tu îndrăznirea să Te *chem*, să Te *numesc* „Tată”. Implicit, mesajul Sfântului Maxim este cel că „a numi” și „a chema” sunt sinonime în acest context.

Sfântul Maxim se mai referă la unitatea ecfonisului și a Rugăciunii Domnești descriind-o într-un mod extrem de profund și de important ca „H δὲ μαχαρία τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ Πατρός ἐπίκλησις [...]” (PG91:709C), adică „fericita invocare a marelui Dumnezeu și Tată”⁴. Aceasta se întâmplă în cadrul recapitulării cu care autorul încheie descrierea momentelor liturgice. Fie redat întregul pasaj (după sfârșitul căruia Sfântul Maxim accentuează tema paternității și filiației), în scopul lămuririi contextului ideatic:

„Fericita invocare a marelui Dumnezeu și Tată și rostirea cuvintelor «Unul Sfânt» și cele următoare și împărtășirea cu sfințele și de viață făcătoarele [T]aine indică viitoarea înfiere, unire, legătură, asemănare dumnezeiască și îndumnezeire, de care vor avea parte toți, după toate celelalte, datorită bunătății lui Dumnezeu”⁵

Sfântul Maxim face următoarea corespondență a elementelor liturgice și a actelor teandrice indicate de ele: 1. Invocarea începută în ecfonis și continuată în Rugăciunea „Tatăl nostru” corespunde Înfierii. Este vorba apoi 2. de cuvintele „Unul sfânt, Unul Domn Iisus Hristos, întru Mărirea lui Dumnezeu Tatăl, amin”, care stau în legătură cu actul săvârșit concomitent în Altar, în timpul căruia preotul rostește formula „se împarte Mielul lui Dumnezeu, Cel ce nu se desparte”. Aceste cuvinte corespund Unirii întru Hristos a tuturor celor ce se împărtășesc de El, a celor ce se împărtășesc de Cel Care ni Se dă fără să se despartă. Așadar, aceste cuvinte corespund Legământului celui nou. În sfârșit, 3. primirea Sfințelor Taine corespunde asemănării dumnezeiești și Îndumnezeirii prin Har pe care Dumnezeu o va dăruia celor ce au parte de El.

Iată de ce suntem chemați să ne referim la realitatea Înfierii, la care sperăm să participăm, deja înaintea rostirii rugăciunii „Tatăl nostru”, de către reprezentantul Celui Care conduce Sfânta Liturghie. Cu alte cuvinte, iată de ce, înainte de această Rugăciune Domnească ecfonisul rostit de preotul ortodox este:

„Și ne învrednicește, Stăpâne, cu îndrăznire, fără de osândă, să cutezăm a Te chema Tată, pe Tine, Dumnezeu Cel ceresc, și a zice: Tatăl nostru...”⁶.

⁴ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia...*, p. 43. Cf. „La bienheureuse invocation du Grand Dieu et Père” (Maxime le Confesseur, *La Mistagogie*, p. 145.)

⁵ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Mistagogia...*, p. 43.

⁶ *Liturghierul pastoral tipărit cu binecuvântarea I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 2004, p. 203.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcopul-vicar BENEDICT BISTRITĂNEANU

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. CORNEL COPREAN,

Arhim. prof. univ. dr. TEOFIL TIA, Pr. lect. dr. LIVIU VIDICAN-MANCI

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Protos. Simeon Pinteau, Pr. Gheorghe Daniel Puian, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

Înviere cu rockerițe și mironosițe

Dumitru-Tiberiu Fișcu

V-ați gândit vreodată că singura veste cu adevărat bună din istoria lumii e despre o absență? Despre un trup care lipsește și un mormânt gol. Când trupul acesta re apare, poate fi confundat cu oricine, cu un grădinar anonim, cu un străin oarecare, iar când e recunoscut, nu vrea să fie atins sau pur și simplu dispare. Ca și cum ne-ar chema să-L urmăm acolo unde e El, iar lumea asta ar rămâne, în urma trecerii Lui, un mare gol insuportabil.

În liceu, m-am împrietenit cu o rockeriță. Avea un tricou negru pe care scrisese cu o pastă albă: „this is my soul, it has the shape of a black hole” („acesta este sufletul meu și are forma unui gău”). Pentru mine asta rămâne cea mai bună interpretare la prima fericire. A fi sărac cu duhul înseamnă a simți în duhul tău golul acesta infinit, pe care numai Cel infinit îl poate umple, adâncindu-l. A fi sărac cu duhul înseamnă a simți dorul acesta nesăturat, pe care numai Cel infinit iubitor îl poate alina, sporindu-l.

Rockeriței mele îi plăcea Aerosmith. Ei cântă undeva: „there’s a hole in my soul that’s been killing me forever, it’s a place where a garden never grows” („există un gol în sufletul meu care mă omoară și unde nu crește niciodată o grădină”). Pentru mine versurile acestea se referă la grădina Raiului, care a fost pierdută, și de atunci avem parte numai de spini și pământ în pământul inimii. Dar Grădinarul Anonim ne spune, și chiar se ține de cuvânt, așa cum am văzut scris pe un alt tricou, purtat de o fostă rockeriță, acum fată foarte cuminte: „I promise you a rose garden” („Îți promit o grădină cu trandafiri”).

Asemenea este Împărăția cerurilor cu o comoară ascunsă în țărână, pe care, gășind-o un om, a ascuns-o, și de bucuria ei se duce și vinde tot ce are și cumpără țarina aceea (Matei 13: 44). Citind parabola aceasta, mi se pare că toată taina Creștinismului se cuprinde în cuvintele acestea: de bucuria ei. Bucuria pe care au simțit-o femeile mironosițe după ce au ascultat vestirea îngerului din fața mormântului gol. Iar plecând ele în grabă de la mormânt, cu frică și cu bucurie mare au alergat să vestească ucenicilor Lui. Dar când mergeau ele să vestească ucenicilor, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: Bucurați-vă! (Matei 28: 9). Bucuria pe care numai Domnul o dă omului și apoi o ia înapoi, ca astfel să ne facă să-L urmăm până la capăt, acolo unde este El.

Viața ca o vocație și jertfa de a fi român

- dialog al scriitorului Peter Hurley cu elevi de liceu -

Se vorbește, e adevărat că destul de rar, despre doctorul de vocație, despre preotul de vocație. Și este mare lucru că se recunoaște că toți putem merge spre calea în care ne este mai firesc să ne lucrăm darurile. Mai mult, într-o meserie de vocație am da totul, până la jertfa de sine. Iată că Peter Hurley urcă această înțelegere spre o chemare adresată fiecăruia: să trăim viața ca o vocație. În viață vom greși, ne vom cere iertare, vom cădea, ne vom ridica, dar putem da totul pentru noi și pentru ceilalți, fiindcă această dăruire va fi precum o mare slujire. De aceea, fiind în asemenea dăruire-slujire, un irlandez le explică elevilor noștri ce înseamnă a fi român mai bine decât mulți profesori și părinți. Aceasta ar fi de neconceput dacă nu am recunoaște că esențele lucrurilor sunt tainice și că nu putem să le accesăm dacă ne arătăm superficiali cu viața.

Scriitorul Peter Hurley a acceptat invitația elevilor de la Colegiul Național „Emil Racoviță” din Cluj-Napoca de a le vorbi lor, dar și părinților despre starea de a fi român.

- Ne-ați spus că ați avut o copilărie frumoasă. Cum de ați ales să locuiți în România? De ce ați ales această țară, și nu oricare alta?

Peter Hurley: - Ca orice tânăr, am avut dorința de a explora, de a trăi aventuri. În Irlanda, la facultate, din 135 de studenți, cam 100 dintre noi deja aveam contracte semnate pentru străinătate înainte de sfârșitul anului universitar. La noi, în Irlanda, conceptul de emigrare, migrație, e ceva cu care ne-am născut. De câteva sute de ani, noi, irlandezii, colindăm lumea. În 1993, am mers cu un rucsac în spate până în Praga. Aveam 25 de ani. Închipuiți-vă că nici măcar nu am mers cu un scop anume, ci pur și simplu. Eram singur și am conștientizat cât de puțin știu despre lumea în care trăiesc. Nu mi-am pus niciodată întrebarea ce e dincolo, în această parte a Europei, dincolo de acea Cortină de Fier. Nu mi-am pus niciodată întrebarea aceasta și, când am fost în Praga în ’93, am fost marcat de acest sentiment, că stau pe marginea unui ocean de umanitate despre care nici nu știam că există. După câteva zile, am plecat înapoi spre Irlanda, dar a început să se nască ceva în gândul meu, în mintea și sufletul meu. Gândul meu a fost acela că trebuie neapărat să mă întorc și să emigrezi oriunde în Blocul de Est. Știam că e prea puțin, că nu e de ajuns să merg doar într-o vacanță, nu e de ajuns să citesc o singură carte, ci că trebuie să ajung acolo și să mă arunc în acel ocean. Nici nu cred că am zis asta cuiva, nu am vocalizat acest gând sau sentiment. Apoi, mai târziu, m-a sunat un prieten, un fost coleg de serviciu din Irlanda, și mi-a zis că e în România. Eu știam că el și un alt prieten sunt în România din ’92 și că au pornit o afacere. El era cu un an mai mare decât mine. Mi-a zis: „Uite, sunt în România. E foarte bine aici. Ce am putea face să te convingem și pe tine să vii în România, să fii cu noi?”. Am răspuns: „Nu trebuie să mă convingeți, că și vin”.

Aș putea să zic că nu eu am căutat România, ci România m-a căutat pe mine. Nici nu știam unde e România pe hartă. Am luat acasă o hartă și am rămas surprins când am văzut-o acolo pentru prima dată. Ceea ce am văzut nu era ceva familiar pentru mine. Din contră, era ceva total necunoscut. Țin minte că am plecat spre România la data de 9 aprilie 1994, la 26 de ani, doar cu un rucsac în spate și cu 2000 de dolari în buzunar, bani pe care i-am împrumutat de la bancă. Am mințit că vreau să cumpăr mașina cumnatului meu, dar am dat banii înapoi mai târziu. Am plecat și am venit în România. Așa a început această aventură, acest capitol al vieții mele.

- Care a fost prima impresie când ați ajuns?

Peter Hurley: - E ca și cum te-ai scufunda în ocean pentru prima dată. Totul a fost nou. A fost o altă lume. Am locuit în București. Era primăvară, spre începutul verii, așa că vremea era frumoasă. Din primul moment, pentru mine a fost fascinant. Am simțit că intru într-o poveste foarte complexă și captivantă. Să vă dau un exemplu. Am închiriat un apartament. Cumva, era ușor pentru mine, fiindcă eram trei irlandezi, trei feciori care stăteam în București cu chirie și lucram împreună. Nu am simțit mare singurătate, deoarece eram în colectiv deja.

Țin minte că odată a bătut cineva la ușa apartamentului. Am deschis. Era o doamnă de vreo 80 de ani. Deși avea ochelari cu dioptrii foarte mari, era o bătrână frumoasă, rotundă, bucuroasă, care mi-a zis într-o engleză perfectă, cu accent englezesc: „Am auzit că sunteți din străinătate, că vorbiți engleză. Am vrut să vă întreb dacă aveți cumva niște cărți în limba engleză pe care să mi le împrumutați”. Am spus: „Sigur!”. Am luat cele câteva cărți pe care le aveam și i le-am dat. A revenit câteva săptămâni mai târziu, mi-a adus cărțile înapoi și a zis: „Mulțumesc! Au fost foarte interesante și mi-a plăcut în special cartea comică despre viața unui student”. Atunci am întrebat-o cum de știe așa de bine engleză, fiind o femeie de optzeci și ceva de ani, și mi-a zis: „Soțul meu a fost inginer și a lucrat pentru The British Petroleum Company în anii celui de-Al Doilea Război Mondial. În timpul războiului, firma ne-a dus în Anglia, unde am stat timp de șase ani. Am venit înapoi în 1946”. Chipul ei s-a schimbat când a început să spună: „El a fost arestat atunci și a petrecut 13 ani în temniță. A murit în anul 1973. Era un om care, după eliberare, nu a mai fost la fel niciodată”. S-a întristat și a zis: „Comunismul a furat foarte mult din țara asta. De la noi a furat tinerețea, căsătoria noastră, pentru că noi nu am avut copii... Comunismul ne-a făcut foarte mult rău”. Așa e povestea pe care am întâlnit-o la început și pe care o întâlnesc de atunci tot timpul în România: cartea comică și relatarea tragică; deci tragicul și comicul tot timpul.

- Ce v-a împins să aflați mai multe lucruri despre România?

Peter Hurley: - Probabil că mi se trage din profesia pe care o am. E foarte important să ajungi la esența lucrurilor. Trebuie să încerci să ajungi cât mai aproape de acel punct. Nu poți să vorbești cu voce tare despre ceva dacă nu înțelegi intrinsec acel ceva. Cu cât ești mai aproape de inima lucrului pe care îl cercetezi, cu cât ascuți mai mult cât de fin îi bate inima, cu atât poți să pui mâna pe inima ta și să zici cu glas tare ce crezi despre acel lucru, numai atunci poți. Numai atunci poți face acest lucru.

E un defect profesional faptul că totul e o căutare. România e o poveste fascinantă. E ca o legendă vie din care tot timpul ai foarte multe de învățat, mai ales dacă ești un om curios. Pentru mine, România e la fel de fascinantă azi, cum a fost acum 25 de ani. E un lucru fenomenal ca ceva să țină atenția cuiva atât de mulți ani.

- De ce credeți că adevăratele valori ale României se regăsesc la sat?

Peter Hurley: - De acolo a pornit totul. Înainte să fie urbanul, a fost ruralul. Trăind în Irlanda, nu am avut niciodată posibilitatea să fac cunoștință cu conceptul unui sat puternic, viu. Am găsit acest lucru aici, în România. În Irlanda, satul arată foarte frumos, dar este un sat turistic, dacă pot să zic așa. E turistic chiar și pentru irlandezi. Majoritatea oamenilor care lucrează și locuiesc în sate nu sunt implicați în agricultură. Alții lucrează în cel mai apropiat oraș, fac naveta, așa că e o cultură post-tradițională. Ajungând însă în România, în mediul rural, pentru mine sau pentru un alt străin, este o călătorie în timp – în sensul că văd și întâlnesc lucruri și oameni care nu au nicio legătură cu oamenii întâlniți în țara noastră de origine, indiferent de vârsta pe care o au.

Mie mi se pare că nu poți vorbi despre România fără să vorbești despre identitatea românească, fără să vorbești despre România rurală. Sunteți un popor rural și aceasta este ceea ce faceți cel mai bine. Este singurul lucru pe

care îl faceți foarte bine. Am un prieten, Corneliu Bucur, fostul director la Muzeul „Astra” din Sibiu. Când folosim cuvântul *țăran*, ne putem gândi la faptul că el vorbește despre cultura tradițională românească ca fiind o *aristocrație țărănească a Europei*, pentru că atât de bogată este această cultură aici! Voi, cei din urban, începeți să descoperiți, să apreciați cât de incredibil de frumoasă este fiecare operă de artă pe care o purtați [costumele populare – n.n.], cu câtă fericire sunt înzestrate aceste haine vii, care exprimă ceva foarte personal atât despre locul de unde vin, cât și despre persoana care le-a făcut. Eu am primit o cămașă tradițională de la mătușa Pălăguța. Ea are în jur de 80 de ani. Acum trei-patru ani mi-a dat această cămașă, care a fost prima cămașă făcută de ea pentru soțul ei, când s-au căsătorit. A făcut-o toată cu mâinile ei, cu cincizeci și ceva de ani înainte să mi-o dea mie. Această cămașă, care e o operă de artă făcută de ea pentru el, a ajuns să fie în grija mea, nu în posesia mea. Este absolut altceva ce aveți voi, față de ce avem noi. E total altceva, din două puncte de vedere.

Primul aspect e dimensiunea culturii voastre tradiționale, care este dată de mai mulți factori: fertilitatea solului, munții și codrii, clima. Fiind la întâlnirea a trei plăci tectonice, ați fost tot timpul într-un fel de punct centrifugal care v-a pricinuit o viață foarte grea, pe de o parte, și o izolare, pe de alta. Niciodată nu ați avut cea mai mare industrie și nici nu ați primit acces la așa ceva. În aceste condiții, s-a dezvoltat această cultură tradițională. E o întâmplare. Oricum trebuia să se întâmple undeva, și eu zic că s-a întâmplat aici. Poate că s-a întâmplat și în alte părți, dar eu nu le cunosc. E diferită în dimensiunea ei, e foarte înaltă cultura dumneavoastră tradițională. Noi nu am avut niciodată ce aveți voi aici: dimensiune, complexitate, frumusețe.

Un alt element care e extraordinar de important este faptul că vorbim despre ceva care este încă actual. Multă lume zice: „Țăranul român a murit. România rurală nu mai este ceea ce a fost, nu mai există case vechi din lemn”. E adevărat, dar nu în totalitate, pentru că nu a murit de tot. Cât timp mai bate inima, există speranță.

- Cum ne vedeți pe noi, tinerii, în raport cu tradițiile care încep să se piardă?

Peter Hurley: - Toată speranța este la tineri. Dar asta nu înseamnă că noi, cei mai în vârstă, trebuie să fim indiferenți. Noi avem rolul, obligația, datoria de a deschide ușa pentru tineret, pentru ca acesta să rămână și să lucreze la această cauză, care este cauza voastră, până la urmă. Cum văd asta? Cred că sunteți inovatori. Participați într-o formă embrionică la o redeșteptare culturală, începeți să fiți curioși de partea frumoasă a acestei culturi, iar în felul acesta deveniți pionieri în această mișcare. Vă pot spune că o astfel de mișcare a avut loc și în Irlanda. Nu pot să zic despre alte țări, dar s-a întâmplat și în Irlanda și a devenit o obsesie națională, în cel mai bun sens. În felul acesta, am devenit pasionați de cultura noastră tradițională. Există totuși o foarte mare diferență în procesul nostru: noi am devenit pasionați de cultura noastră tradițională abia după apusul ei. Ultimul cui în coșciugul culturii tradiționale irlandeze a fost bătut cam în 1848, când a început Marea Foamete. Acesta a fost momentul în care coșciugul a fost împins în ocean, fiind nevoiți să plecăm în America dacă voiam să mai trăim.

Lumea s-a ordonat printr-un fel de tragere la sorți. Voi vă aflați la poalele unei culturi fenomenale, într-un moment în care aceasta încă mai poate fi atinsă. Îmi voi aduce aminte tot restul vieții mele cum am mers cu Grigore Leșe în Irlanda și cum, urcând pe un deal, în fața noastră a apărut la un moment dat vestigiul unei mănăstiri de piatră. Fusesse o ruină de atât de mult timp, încât nu mai exista lemn în ea, ci, pur și simplu, doar oasele mănăstirii, din epoca de aur a Irlandei, care a apus acum mai bine de o mie de

ani. Domnul Leșe stătea în fața unei cruci celtice de vreo șase metri înălțime, cioplită în piatră acum 1500 de ani. Era ceva fenomenal, dar totuși mort. Noi însă putem merge în Săpânța, unde Dumitru Pop-Tincu cioplește și astăzi o cruce celtică de lemn. Și nu o face pentru turiști, o face pentru oamenii din sat, pentru cine are nevoie de o cruce. Iar aceasta înseamnă că puteți să mergeți și să o atingeți, să stați cu ea, să vă încălziți de căldura ei. Acesta este răspunsul la întrebare, dintr-o poziție fericită, sigur unică.

În același timp, e foarte important să fiți conștienți de câteva lucruri. Unul dintre ele e că eu privesc asta categoric ca pe o cursă contracronometru. E ca și cum am vorbi despre o partidă de șah, una în care au rămas foarte puține piese pe partea voastră. Jocul nu s-a terminat, dar trebuie să fii foarte atent la fiecare mișcare de acum încolo. O continuare a neatenției, a lașității, a unei *laissez-faire* va duce, peste 20, 30, 50 de ani, la o vreme de încercare masivă. Nu știu dacă ajunge să porți o traistă. Asta nu va salva cultura tradițională românească. Trebuie să fii atent la traista ta, la rolul tău, să înțelegi și să înveți direct cum se face un asemenea obiect tradițional. Nu se vorbește în cărți despre asta, pentru că ține de lumea dinainte de cărți.

Citeam o carte pe care am primit-o de la mama. Este despre un englez fantastic! A învățat limba irlandeză în 1910 și a mers și a locuit pe o insulă foarte izolată din vestul Irlandei. A vorbit limba irlandeză cu irlandezii și a scris o carte tragică în 1940, înainte să moară. Am cartea aceea. Acel englez a scris despre momentul în care, în 1916, se afla într-o casă în care bătrânii spuneau lângă foc povești pe care le știau din trecut, din cultura tradițională orală. Unul dintre bătrâni îi spunea celuilalt: „Cum de nu ne zici povestea pe care o spuneai mai demult?”. Iar celălalt răspundea că nu putea să și-o aducă aminte. Apoi l-a mai întrebat: „De când nu poți să și-o aduci aminte?”. La care a zis: „Eu cred că am început să uit în momentul în care am început să știu să citesc, când au început să fie aduse cărți în sat”. Existența unei cărți a fost ca un cancer pentru cultura orală, într-un fel. Nu o să aflî în cărți despre această cultură, despre toate aspectele legate de această creație, care este unică și vie ca o pădure virgină.

Vă las cu o idee: eu sunt convins că, la un moment dat, această redeșteptare va deveni masivă. Dar întrebarea este dacă va deveni îndeajuns de masivă înainte să pierdeți ceea ce încă este viu. Dacă nu veți reuși, puteți să faceți o cultură de *revival*, cum a făcut Irlanda, și e bine. Dar la voi poate fi ceva mult mai înalt. Dacă veți reuși, în schimb, veți fi singurii care veți reface legătura, veriga. Odată, moș Puzăză a făcut un fus cu zurgălăi doar ca să învețe pe cineva cum se face. În momentul în care nu mai ai pe cine învăța, se pierde meșteșugul. Și nu e de ajuns să te trezești peste

30 de ani ca să vezi dacă mai știe cineva să facă fus cu zurgălăi, că va fi prea târziu. Trebuie acum să faci.

- Ne puteți expune părțile negative pe care le vedeți la această țară?

Peter Hurley: - Totuși, sunt un irlandez în România de 25 de ani. E fascinant! Nu aș schimba România pentru nimic în lume. Consider că am aterizat în cel mai fascinant loc din lume, unde mărturisesc, așa cum pot eu, istoria în devenire.

Nu cred că este ușor pentru niciun român de seama voastră să trăiască în România. Pentru mine, a fi român nu este un pașaport, nu este un imn național, nu este un stat și nu este un teritoriu. Pentru mine, a fi român este o jertfă, este o vocație, este ceva ce trebuie să îți asumi. Nu toți pot fi români. Nu toți sunt vrednici să fie români. Poți să pierzi România din tine și poți să o redobândești. Și poți să o dăruiești. Vă consider un popor de vindecători, de tămăduitori – *healer* e cuvântul în engleză. Mi-a spus cineva că, în regiunile romane, dacii erau doctorii. Știți leacuri, știți povești, știți cântece care să aline sufletul. Probabil pentru că există atât de multă bunătate în România, atât de mult bun-simț, de aceea este lovită de atâtea răutăți, de împotriviri. Numai un fag atât de puternic atrage așa de multe insecte. Așa că

e foarte greu, dar e și foarte important, să fii român. Nimeni nu înțelege ce e România, dacă se duce în străinătate...

Eu de 25 de ani sunt aici și încă nu înțeleg ce e România. Cu cât stau mai mult aici, cu atât îmi dau seama cât de puțin știu. Am scris cartea *Drumul crucilor* ca pe un fel de scrisoare de la români. Un om de 88 de ani care a citit numai cărți de istorie, sute de cărți, dacă nu mii, doar încearcă să deslușească sau să pună într-o mică lumină acest paradox al existenței numit *România*. Pentru că e aproape un miracol că încă există, că suntem aici și că vorbim românește. Așa vă văd. România e o cauză. Sunt de acord cu ceea ce a zis regele Mihai: „Să iubim România pentru ceea ce este și să lucrăm pentru ce ar putea să fie! Să iubim România așa cum este!”. Așa că toate problemele care te fac să plângi, la un moment dat, te vor face să te simți bine.

- Ce anume v-a determinat să vă convertiți la Ortodoxie?

Peter Hurley: - Nu m-am convertit pentru că aș fi găsit un răspuns. Sunt încă în căutare și cred că acesta este drumul.

În final, aș dori să reduc tot ce am vorbit la cinci cuvinte. Dacă îți minte aceste cinci cuvinte, cred că vei merge foarte bine. Aceste cinci cuvinte sunt trăsături ale voastre, ale României.

Primul cuvânt este *limba română*. Este o limbă fantastică, în care poți să exprimi atât de multe lucruri frumoase despre viață, prin rugăciune, prin poezie...! Limba voastră e fabuloasă, specială, încărcată cu magie.

Al doilea cuvânt este *credința*. Sunteți singura țară latină ortodoxă din lume!

Trei: *Carpații* – viața în Carpați. Trei milioane de români locuiesc în Carpați. Ei sunt comoara poporului român. Cel mai mare frate al vostru au fost Carpații, cu codri, nu fără codri.

Al patrulea cuvânt: *tradițiile vii; fusul cu zurgălăi*.

Cinci: cel mai valoros, cel mai important lucru care vă definește și vă diferențiază și mai mult este *jertfa* – jertfa de a fi român, jertfa de a ști că poți să pierzi toate bătațiile și numai așa să câștigi războiul. Acest lucru e greu și frumos în același timp.

Țechipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com